

STAGE DRAMA

శ్రీ జి. రామా.

ప్రహరజ్యం

ప్రేర

రాధాకృష్ణ.

అధికారము :
హిందూ విశ్వవిద్యాలయము,

శ్రీరస్తు.

పుష్పరాజ్య

లేక

రాధాకృష్ణ

(అనంతమాల సాంఘిక నాటకము)

గ్రంథకర్తలు:

అల్లూరి రామజోగిరాజు

చీరంజీవి మూర్యనారాయణరాజు.

మొదటికూర్పు 250.

పల్లివారు,

అల్లూరి రామజోగిరాజు,

రాయలం.

శ్రీ రాజేశ్వరీ ప్రెస్ నందు ముద్రింపబడియె

రాజమండ్రి

1944

ఈ నాటకము యొక్క సర్వహక్కులు, నాట్రీయమిక్రమము, కళాకాండలును, నటకులు నయిన శ్రీ అల్లూరి రామజోగిరాజుగారికిని, వచ్చి వేచుడమయినది. నాకు యీ నాటకముపై ఎటువంటి స్వతంత్రము లేదు.

ఇట్లు,

చిరంజీవి, సూర్యనారాయణరాజు.

ఈ “పుష్పరాజ్యం” నాటకముయొక్క కాపీరైటు సర్వహక్కులు నాకు చెందియున్నవి. కావున నా వ్రాతమూలకమైన పరిమితి లేనిదే ఏ సంఘమువారుగాని, యేసినిమానటులుగాని ప్రదర్శింపరాదు.

మరియు గ్రామపోతురికార్డింగు, టాకీస్క్రినింగు, యితర భాషలుగాని తర్జుమా వగైరాలుచే యగూడదు. అట్లు అతిక్రమించినవారలకు నేను జరుపు సివిల్ క్రిమినలు చర్యలకు బాధ్యునిగుడునని నెందునూ మూలముగా తెలియజేయడమైనది.

ఇట్లు,

“రాయలం
4-5-44” }

అల్లూరి రామజోగిరాజు,
రాయలం, భీమవరంతాలూకా, పల్లి గో. జి.

ఈ నాటకమునందువచ్చు పాత్రలు.

పురుషులు.

- 1 కృష్ణారావు—కథానాయకుడు (రాధభర్త)
- 2 రాఘవరావు—కథానాయకుని గార్డియన్
- 3 రామ్ శెట్టి
- 4 శాస్త్రి } స్నేహితులు
- 5 మోగి—పుష్పభర్త
- 6 పెంకటరమణ—కృష్ణారావును

స్త్రీలు.

- 1 రాధ—కథానాయక
- 2 పుష్ప—వేష్య
- 3 సీతామహాలక్ష్మి—శెట్టిభార్య

ప్రీతి క .

ఈ పుస్తకము వ్రాయుటకు మాం ప్రోత్సహించి నూలభి
వృద్ధినికోరువామను, గురునమానులు నగు మురారి దేవనహాయం బి. ఎ.
బి. ఇ. డి. గారికిని, కొంపెల్ల కృష్ణమూర్తి గారికిని మేమెంతయు కృతజ్ఞు
లము.

ఈనాటకము మేము రచించినవెనుక పంచభాషాప్రసిద్ధ విద్వాన్
శ్రీ సూర్య ప్రకాశశర్మ బి. యే. బి. ఇ. డి. గారికి చదివి వినిపించితిమి.
నారుమాయందు స్నేహభావముంచి వలయుమార్పులను బద్ధ గద్య
ములందు జేసిరి. దానికి మేమెంతయు గృతజ్ఞులము.

ఇట్లు

ప్రంథక ర్మలు

పండితాభిప్రాయము.

శ్రీ అల్లురి రామకృష్ణారాజు, చిరంజీవి. సూర్యనారాయణరాజు గార్లు తాము రచించిన “పుష్పరాజ్యం లేక రాధాకృష్ణ” యను సాంఘికనాటకమును జదివి వినిపించిరి. అది సాంఘిక నాటకమేయై నను హిందూమత రహస్యములన్నియో వెదజల్లబడుట గానబడును.

కథానాయకుడు రాధావల్లభుడేయైనను యీనాటకమునందు తగు హాస్యము, భావగర్భితములగు వద్యములు, రక్తమునుడికెత్తించు వచనములు, వహ్నియనిపింపవగు దృశ్యములు రంగస్థలిననుభవము కవిమారులచేగలదనుటకు వగు దృశ్యములకూర్పు. భావినీ కవికుమారిలకలములనుండి యనుపమనాటకరాజములు వెల్వెడునాశ యాంధ్రులచే గల్గకనూనదు. శ్రీశుభ వీరికట్టిశక్తినిచ్చుగాత ! యని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఇట్లు,

పంచభాషా ప్రవీణ, విద్వాన్ అ॥ సూర్యప్రకాశశర్మ

బి. యె. బి. ఇ.సి. టీచరు.

యు. యల్. సి. యం. హైస్కూలు, భీమవరం

అంకితము.

బున వేంకటరాజుగారు
 సకలసద్గుణ పూజితుల్ జనకల స్మ
 యవృద్ధికి దోహదంబిచ్చు ఘనులు
 చరనబ్జములకెప్పుడు ప్రణతులిత్తు.
 చంద్రానతమ్మ మదంబపుత్ర
 నయరాజత బీదలనెల్ల పుత్రు
 శ్రేమించు లాలించు నతివయామె
 చణముల మ్రొక్కచుండు మంత్రముచేర్చి.
 || భాగతాంబికగన్నవర రత్నమాలలో
 నున్నతపదవిని నుండె నెవడు
 యల ట్టణ ప్రథిత సజ్జనులందు
 దల నాల్కచందాన మెలగె నెవడు
 లూరి వంశాబ్ది నబ్బడి తండన
 బాంధవ స్తోత్రాల వరలెనెవడు
 శేషంబు సేవించి శ్రీసు సేవింపగా
 సంసారమునువీడి చనునెవండు
 ట్టి రామంచంద్రాపు మదగ్రజుండు
 దేశభక్తుడు భక్తుడు దీనజనుల
 బ్రోవ వెనుకంజవేయని పుణ్యశాలి
 యతని చరణంబులకు నతులప్పగింతు.

పుష్పరాజ్యం లేక రాధాకృష్ణ.

[ప్రథమాంకము.

మొదటిసంగము— మురికిగదిలో.

పుష్పం— (కూర్చుని) దైవమే ప్రేమ. ప్రేమయే ప్రేమనా. కాబట్టి ప్రేమించడమంటే రాంగ్ కాదన్నమాట! మని తప్పేమిటి? తప్పనేది ప్రపంచములోనేలేదు. అంతామంచే. అసలుచంగతో “మైట్ ఈజ్ ఫైట్” “స్వబుద్ధి సుఖంజైవ.” మనసుకుతట్టింది ప్రతీదీ మంచిదే. ఈ కొళ్ళకొ సాల్వుచేయ లేక ప్రపంచముం తా తన్నుకుచస్తుంది. “ధనంమూలం మిదం జగత్” పత్తి, పురుషుడుగాని, స్త్రీగాని సుఖంగా నుంకవలెన్న భవమత్యవ సరం. అదిలేనిదే యేపసిజరుగదు. మానవుడు పశుప్రాయాడైనను, ధనమే దైర్యమును, తెలిపిని, అండమును, మర్యాదను మంచిని తెస్తుంది. అందుచే మనమేదో విధంగా ధనమార్జించాలి. (వాట్ ఈజ్ ది వె) మార్గమేమిటి? స్త్రీ తల్పుకంటే కానిదుందా? స్త్రీని చూచునరికి శివునంతటి మహానుభావుని కైనా శివమెక్కుతుంది. స్త్రీ కోరిక ఏపురుషుడు కాదనగలడు? ఇందుకు పౌరాణిక తార్కాణములు లేవా?

నగరసూపి నభిష్టుతో బ్రహ్మపదము
 బూపి తలమొనరించి నాపూజ్య మునియె,
 మేనకనుజూచి నంతనే మానితపము,
 స్వర్గసుఖమునువీడి యా నతినిగొనడె ?

నరనగ్రామములో ధనవంతుడైన కృష్ణారావున్నాడుగా!
 యొన్ని దిజారులో నన్నుజూచి పిచ్చిపిచ్చి చేష్టలు చేయడం
 మొదలు పెట్టినాడు. అతని 'లక్ష్మ' నమ్మదిగా వృద్ధిగోసి
 క్రేమించినట్లు నటించామంటే మనీకేమీ తొరతయ్యడదు.
 తండ్రికూడా లేడు. వ్యాపారమంతయు, అతగాడే చక్కజేసి
 నడుపున్నాడు. అటువైగా మొన్న సినిమాహాలులో నొకరినొక
 క్క మిరి యొకరము కూర్చున్నపుడు నేనొకగ్లాసు వేసేటప్ప
 టికి ఉబ్బితబ్బిబయ్యాడు. రిప్లయి-గ్నైజ్-ఇకనేమి! మనయొ
 త్తుసాగిందా కనకవర్షం కురిసిందన్నమాట! అనుమానమెం
 నున ? అదిగో గడియారంకూడా హుమారిస్తోంది. (చూచి)
 ఎవరు ? కృష్ణారావా! ఏమిగాభాగ్యము. (ఎదురేగి) ఓహో!
 నమస్తే కృష్ణపరమాత్మ! నవనీతవోరా!

అంత కృష్ణారావు (ప్రవేశించి)

కృష్ణ—నవనీత చార్యమేమికర్తం? మధురాతి మధురమైన నాకనం
 నను లభ్యమానుంటే!

కృష్ణ—శుభా రివీలోనికి దయచేయండి!

కృష్ణ—(స్వగతము) గొప్పచిక్కేనచ్చింది. శెట్టి, శాస్త్రి కచ్చటని
 యుంటామని మోసంచేశారు. ఇప్పుడధ్వర్యమంతా మందాగా
 బోలు. ఏవిధంగా డిపిక్ నుూవ్ చేసేది! (అలోచన నభినయించి)
 ఓ గుడ్ విడియా!

పుష్పం—నమండి కృష్ణారావుగారు ! అలానేకూర్చున్నారు. ఏదో పనిమీద వచ్చినట్లుంది. సెలవియ్యరూ !

కృష్ణ—పనిమీదనేవచ్చాను. నిరాకరణముండదని !

పుష్పం—నిరాకరణ ! అబ్బే ! ఎంతమాట ? అజ్ఞాపించండి !

కృష్ణ—అజ్ఞాపించడమా ? మీబోటి సర్వజ్ఞులను. ‘ స్వేచ్ఛాప్రేమ ’ సమంజసమా ? అసమంజసమా ? యను శ్రీరిక్తపై నొక మీటింగు జరుపనుండి, మిమ్ముల గానమావేశమునను ఒపెనర్గా నాహ్వనించడాన్ని నేనే స్వయంగావచ్చాను. ఆనందర్పమున మన మిత్రులు కొందరిచే నొక నాటికకూడా ప్రదర్శింపబడును.

పుష్పం—వెకిగుక్ స్ట్యూట్ ! మంచివిషయమేవెట్టిదల్పారండి ! ఈరోజు లలో పునఃపులు ... క్షమించండి ! స్త్రీలు కొంచెంమాట్లాడితే చాలు. చులకనగాచూస్తారు. “ చాలబాగుండండి ” అంటూ ఎక్స్ ప్రెస్ కోసం దేవుళ్ళాడుతారు.

కృష్ణ—(జేబునుండి కాగితముదీసి) యదార్థం గ్రహించారు. ఇదిగో చూడండి ! ఎక్స్ ప్రెస్ కోసం అన్నికేషన్ సెన్సుబై లీలావతి ! ఈలా గేవుంటారు పరస్పరంగా ! మీరు తప్పకరావాలి సుమా !

పుష్పం—అబ్బ ! అంతగా ప్రార్థన ఎందుకండీ ! మీటింగుకి ?

కృష్ణ—మీటింగు ఒపెన్ టేసింగ్ అనికేగా ఈ ప్రార్థన !

పుష్పం—కాని ఒక్కసందేహం ! ఆ సమావేశానికి పెద్దబంతా వస్తా రుకదా ! నాబోటి స్త్రీ ఒపెన్ గా

కృష్ణ—నైనాట్ ? ఎందు బాగుండదు ? మీరు తెలివిలోతక్కువా ? గుణములో తక్కువా ? రూపంలో తక్కువా ?

పుష్పం—మీరు చెప్పినవేసికావు. ఒక్కటేనాకధైర్యం ! మొనిటింగ్ స్త్రీని--రెంగువది సెలయాలివృత్తి !

కృష్ణ—ఓన్ ! ఇదా నీభయం-చూడు.

నేటిదినములయువతియే ; నేర్చి సకల
కళల నడిపించు సంఘంబు కచ్చగట్టి
కళలబోషించి నేర్పింప గలదువేశ్య,
వారవనితవు, యువతిని ! వలదుభీతి.

పుష్పం—ఎక్కలెంటు ! నాసందేహాన్ని నిమిషంలో నివృత్తిచేశారు.
నాదోకోరిక-కానవరని నాధైర్యం.

కృష్ణ—ఓ ! తప్పక ! వాట్ ఈజ్ ఇట్ (స్వగళం) అందుకేగా
వచ్చింది ?

పుష్పం—కాస్త “టీ” పుచ్చుకొని... ..

కృష్ణ—నీచేతితో యేదియిచ్చినా అమృతతుల్యం, యేది ?

పుష్పం—(టీ తెచ్చుచుండును.)

కృష్ణ—ఆ, ఆ, నీవే స్వయంగా తెస్తున్నావా ? ఆ, నీ కోమలకరం
బులు కరము వేడిమికి కందిపోతాయ్ ! సహాయం చేస్తానుండు
(అని లేచును.)

పుష్ప—అబ్బా ! (కప్పును విడచుచు) (స్థానంతపోయి ప్రణయ
చూడులు)

కృష్ణ—“నెవర్ మైండ్” కమాన్ కూర్చోండి, అలాగో నిలబడ్డా
వ్ ! (చేయి పట్టుకొనును).

పుష్పం—అబ్బా ఒడలు అదోలాగుందండీ ! చేయి వదలండీ !

కృష్ణ—నా చేయంత కఠినంగాఉందా ?

పుష్పం—కఠినంగానుండదూ ! పురుషులు మీరుఎవరైనాచూస్తే...

కృష్ణ—(తనలో) స్త్రీ ఆవిధంగా పక్కిందంటే ! మెత్తబడిందన్నమాట!

(ప్రకాశముగా) ఏనుచుంటారు ? అనుకోవలసిందే అనుకుంటాను. మరి-ఇకనాకు సెలవా ? (ప్రణయచూడ్కూలు)

పుష్పం—(చేయిబట్టుకొని) కూర్చుందురూ ! ఏమంత తొందరపనులున్నాయో !

కృష్ణ—(కూర్చుని) ఇక సెలవా ? చాలా తొందరపనులున్నాయో.

పుష్పం—మరల దర్శనమెప్పుడో ! మర్చిపోకండి... (పేమ)

కృష్ణ—మర్చిపోవడమే ? రేపు నాల్గు గంటలవ. (తనలో) కాసేపు మూడ్లాశితేనే బాగుండేలాగుంది. (ఒకసారి కరు ప్రేమదృష్టుల నీక్షించుచు నెడలుదురు.

తెరవాళును.

రెండవరంగము—కృష్ణారావు గృహము

(సాయంసమయము కృష్ణ విగ్రహముచెంతిరాధ
పాడుచు పూజ చేయుచుండెను)

రాధ—కృష్ణా ! నీకయిన మా దంపతులపైనుండబట్టి ఎంతయు నానందము ననుభవించుచున్నాము, నీదయ యుండుటచేతనే గదా నేను సుఖముగా నాభర్తలో కాపురముచేయుచుంటిని, నావంటి యనుకూల దాంపత్యవతి లేదనియే నాగర్వము, ఇహో ! ఏమి నీదయ.

రారా సో దరి జేరుము కృష్ణా

గోపల పాలక మాం పాహి

ముద్దుల నెడరా మోహన కృష్ణా

రాధా మానసిచోరా ! రా రా--రా రా ! రా.

కృష్ణ—(వెనుక నుండి)

రాధా! ప్రేమ మయ మీ గాఢ

కాదా నాదరి జేరవిదేలా

ప్రేమ చూడ్కుల బరవవిదేలా

లేదా ప్రేమ నాపై సేయెదరా॥

(ఇరువురు చేయి చేయి వట్టుకొని)

రాధ—అబ్బా! కృష్ణని లాగేయున్నారే?

కృష్ణ—నీవు రాధవేగా!

రాధ—కృష్ణునకు నెమలిసింఘము లేడెందుచేతనో!

కృష్ణ—గోపికా లోయనకేగా నెమలిసింఘము!

రాధ—(కూర్చుండు బెట్టి పై పాటను బాడును)

కృష్ణ—రాధా! అబ్బాయి యేడి?

రాధ—ఇప్పుడే నాకర్పించి బయటకు పంపించాను, కాస్తేవు గాఢిలో
తిరిగి వస్తావని, ఏం! పిలిపించమంటారా?

కృష్ణ—ఏమీలేదు! అక్షరాభ్యాసము ఈ నెలలో చేయించిన
బాగుండునేమో!

రాధ—మీయిష్టము వచ్చినట్లు చేయించండి 'ఆత్మబుద్ధి సుఖించెవ'
యను నార్యోక్తి లేదా! నాకూ సంకోషమే! నా గాఢిని సం
పదించ జేయుటయు నేకకాలమున సాధ్యమగునుకదా!

భర్త సంకోసంబె భాగ్య సంకోషంబు;

భర్త సుఖముగాదె భాగ్య బలము;

భర్త పూజగాదె భారతీ రమణికి;

నిత్య మోక్షమిన్ను నియతి తలచి;

ప్రే—పట్లగాలికి బయటికి వెలదామా? రాధా! (వెళ్లెదను)

శాస్త్రి—ఓరి! వీళ్లకుంపతెగా! పీళ్లచ్చంగా రాధా కృష్ణుల మనోమూరిసిపోతున్నారు! ఇదేమి ప్రేమరానాయనా! ఎప్పుడుచూచినా అటలు, పాటలూను. వీళ్ళిద్దరిలోను ఒకరికికాకపోతే మరొకరికైనా కాస్తసిగ్గుండవస్తూ!

శైలి—(పవేశం)యూనియన్ స్థంభంలా నిలబడి ఏదో గొనుక్కంటాన్నాడే ముండాకొడుకు!

శాస్త్రి—మగడు యెప్పుడువస్తాడాయని యీమె తపించడం! యింకా కెప్పుడురువదామాయని, యాతడు తహ తహ లాడడం! అది కాకుండా కలవగానే చేతులూ చేతులు పట్టుకొని ప్రేమగీతాలు పాడడం, అబ్బుబ్బే అంతకూడదు, నేను మాయాశిష్యానున్నామంటే-- మరి ఎల్లాగా?

శైలి—అవును వీని ముఖాన్ని ప్రతికూల దాంపత్యమేగా వ్రాసియుంటు వాళ్ళ ప్రేమ జోలి పడికెందును? వీనికిమాత్రం ప్రేమలేదా? మొన్ననోసారి నేను వాళ్ల యింటికి, వెళ్ళేసరికి శాస్త్రిగారి టోన్ హై పిచ్చిలోనుంది, ఏమిటా? అని నిలబడ్డా; వాళ్ళ విడని ఇనపలవ్ చేస్తూ; నేను ఆసీనర్ననుకో, ఆసీనుపైమెయింది సంతకాలేకు అని అంటూ, యతి ప్రాస లేని వద్యం మొదలు పెట్టాను. ఆహా యేమి గొప్పగా వుండండీ!

టుము గతించుచున్న యదిసుదతెగా!

ఆసీను అకగుటకు అతి రయంబున

ఇంతకు అరటిపోవు యేకంపు కొట్టడు

యెట్టులరుగువాడ శరభముఖిలో!

పైగా, మనోహారిణీ, గాయనుంగు ప్రేయసి, కనుక్కున్ దొడ్డి వెళ్ళుటకు కాలమతిక్రమించె “అలస్యాదమృతం నిమ”

అనుచునాలోకి విన్నవే! అంటూ పెద్ద పెద్ద సమానాలు వారెని
తన ప్రేమను ప్రవహింప చేస్తాను! నీకి ఇనపలవ్ ఎవ్వడికి
తెలియదనుకుంటాడు. (వీపుతట్టి) సమస్తే, శాస్త్రీజీ! ఏమిటో
యూహిస్తూన్నట్లుంది! ఏదైనా కవిత్వమా బాబు? ఏమిటో
మో వ్రాసి యతిప్రాసలు లేకుండా గ్రామ్య భాషలో వ్రాయు
వేయించాలనా! నీ యాలోచన! ఇంకే! కావలసిందిభవం.

శాస్త్రీ—నీవుకూడా ఏదైనా వ్రాయ్! చిన్నప్పుడు మంచి తెలివినా
నుండేవాడివిగా, శివున్నానుటో?

శేట్టి—దటిజ్ కోయిట్ రైటనుకోండి! కాని యిప్పుడు అదంతా
అమ్మగారి నశమయింది. ఇంకెక్కడి తెలివి? శాస్త్రీగారికి
కూడాను. నీవు తెలియదంటయ్యా నీదో అంటాడు. “వివా
హే విద్యనాశాయ, సర్వనాశాయ శోభనం.” అంతేనా?

శాస్త్రీ—విద్యానాశంకాదు. సర్వనాశంకాదు. (తనలో) ముండాగో
డుకు తాటాడులు కడుతున్నాడు. శేట్టి! కృష్ణారావుచూడు.
ఎప్పుడు భార్యతో...

శేట్టి—వాళ్ళ పరస్పరానురాగం, నీకేమి తెలుసు. గువ్వల జంటలాగ
వారిద్దరెన్నడొకరినీ విడిచి, మరియొకరుండరు. మీలాగవారికి
ఎడమొహం, పెడమొహంలేదు.

శాస్త్రీ—ఏమిప్రేమా! అర్థంలేనిప్రేమ. ప్రేమంటే ఒకరి నొకరు
మెలివేసుకొని కూర్చోడమా?

శేట్టి—అబ్బే! అదేమిప్రేమ. ఇంటివద్ద ఇనపలవ్ నీను యాక్తుచేయడ
మేలప్రేమగాని, నీవు నీవంటున్నానని ఏమీ అనుకోకు. మనమి
ద్దరం ఒకేపాలి బూడిదలో పలుపెట్టిన స్వతంత్రాన్ని అంటు
న్నాను. (తనలో) వీడు పుష్పం యింటికి మాతిరుగుతున్నా

డని తెలిసింది. శాస్త్రీ ! నీవు ఏకపక్షీనకుడవా ? లేక బహుపక్షీ అవు ?

శాస్త్రీ—ఏనమయమందుచూచిగా. ఏకపక్షీన ప్రతుడనే. (తనలో కనిపెట్టాడా యోమి ?)

శెట్టి—ఎప్పుడుచూచిగా ఏకపక్షీన ప్రతుడవేగాని, ఒకేపక్షి మాత్రంగాదు--కామా ? కాకపోవడమేమి ? పాతికేండ్ల ముడకొడుకువి. అన్నీ సగ్గాసంచేశావా ?

శాస్త్రీ—(తనలో) త్వరగా వెళ్ళుటమంచిది. (ప్రకాశముగా) పోత నుశెట్టి పనియున్నది.

శెట్టి—ఉండదుమరీ ! కానిబాబూ మైమరచియుండకండి ? చోర బాగుండ లేదు. గడపలు త్రొక్కడంలోమాత్రం జాగ్రత !

సీ॥ చెవులువిప్పి శ్రద్ధ + చేర్చి రహస్యాలు
ఘోషించి బెదిరించు + కుడ్యతతులు

వచ్చి పోయెడువారి + పాద చిహ్నంబుల

గుర్తించి యెఱిగించు + గుమ్మములును

వారకాంతల గొంప + ప్రాప్తించు నవమాన

తోరణంబులదెబ్బు + తోరణములు

కోర్టుతగాడాలు + ఘోషాలు హత్యలు

సూచించు కంబాల + సోయగవలు

మఱచిపోవద్దు శాస్త్రీ గు + మూలదాటు

నపుడు ప్రాప్తించు కష్టాల + నంద చంద

ములను దిలకించి భ్రమియించి + ముందుహాని

దెలియనేరని సాలీడు + వలె జరించి.

(వెళ్ళుదురు.)

(పుష్పం—కృష్ణారావు ప్రవేశము)

—ఇక సిప్పు వెళ్ళు పుష్పం, మరొప్పును కలసికొందాం!

౧—కలసికొనడానికేమిగాని, ఈవేళ మీరొకసారి మాయింటికి రావాలి!

—ఏం! పనియందా?

౧—పనుంది గనుకనే! (నవ్వును) చాలా అవుతరమైన పని....

—తప్పదంటావా?

౧—(చేతులు పట్టుకొని) రద్దూ! యింటివద్ద చేంజేస్తారు.

—అల్ రైట్! నను!

౧—(లోనికి తీసునివెళ్లి) సూర్యుని ఉంజండి! వస్తా, ఇప్పుడేవస్తా..

—పుష్పం! ఒకపాటపాడు,

౧—మర్యాద చేసినతరువాత నే పాట! ఆగంకివస్తా! (వెళ్తును)

—ఇప్పుటికి మన పాచిక పారినట్లే (ఆలోచించుచుండును)

౨—(గ్లాసుతో ప్రవేశం) ఏమిటో ఆలోచిస్తున్నారు. (గ్లాసుకోటి దగ్గర నుంచును)

—ఈ వాసనేమిటి? చోకొస్తోంది,

౨—ఒక విధమైన హుమారును కలుగ చేయు పానియము, ఏమీలేదు.

—బ్రాందిలాగుండే! (అల్కోక్టిఫీ) వాని మతిపోతుంది. ఇది సి తృదేవతలరక్తము, వారి కష్టార్జితం హరించేవిషం! (హారము గ జోయి కూర్చుండును)

పుష్పం—అలాచూస్తున్నావే? నామాటవిని దీన్ని సేవించండి!!
 మీ మాండ్యము, మనోవేదన, వదుల్తాయి! (నృత్యం చేస్తూ)
 ప్రణయ చూపుట ప్రేరేపణచే, నోటి కందించుటలానిరాక
 రిస్తారేం! (విసురుదలతో) ఎందుకీ నా చాందసం, వెజ్జితనం
 నామీద మీకు ప్రేమలేనపుడు. (కోపదృష్టితోజూచును)

కృష్ణ—అబ్బ! అలా అనవలసివచ్చింది. నీలలితములైన శేకరములతో
 నేనిచ్చినా, కరము పీరినోను, ప్రమోదనోను, తీసుకుంటా
 నని యిదివరకే చెప్పానుగా; అప్పుడు పయంపాసించేసాను.
 ఏదీ? ఈలా తే గ్లాసు. (త్రాగును) ఓహో! హా! దీనిరుచి?
 నెరుంగనివారెంతగా భ్రమించెదరో! ఆహా! ఏమి దీనిరుచి!

పుష్పం—అందుకేకాదు. గొప్పగొప్పజ్ఞానులంతా దీనిని సేవిస్తాడని
 దీనిని సేవించేకదా! ఆంగ్లకవియైన షేక్స్పియర్, అద్భుత
 ములైన నాటకాలువ్రాసి, జగదిభ్యాస పురుషుడైంది. దీనిమన
 హిమచేకదా! “కాళిదాసు” కనితిలకుడైంది. దీని బాంధ
 వ్యముచేతనే నానులైన సంసార్లు, విటుల తమవెంట నటుల
 గాజేసి, వికహాన్ని చల్లార్చుంటున్నారు.

కృష్ణ—ఓ...ఓ... ఏనికలకే సంసార్లు నానులు, గుండెగొయ్యో
 లు అవుతారు.

పుష్పం—ఏమండీ! తిక్కగానుండా? అలానే ఉంటుందిలెండి వెంట
 తీసాని! దీనిశక్తిచేతనేగదా! ఏ ఘనకార్యం జరిగినా?

కృష్ణ—అవును. నీవన్నది సత్యమే! మీరు పీరిన (బా)ంది పీరి
 య్యకదోతే; ఎల్లాగ వీధిలో పదిమందినోట్లోపడడం. పుష్పం
 ఇప్పుడు నీమీద నాకు ఎక్కడలేని ప్రేమపొంగి, పొర్లి పోన
 త్తోంది. ఏదీ? ఇంకా కొంచెంపోయి. (మరలత్రాగి) ఏమి దీని

పుష్ప రా జ్యోతి.

మహిమ ! దీనిని ఎప్పుడు వర్ణించుటకు దీనిరుచితో పరిచయము లేనిది. ఆ ముందునలి బ్రహ్మకై నను తరమా ? పుష్పం నీమేలు మరువజేను, దీని ప్రభావమేమోగాని. లోన తిరుగుకొన్నావై, రక్తప్రసారమధికమై; నఖశిఖవర్ణంతము “ ఈ మధుపేవ ” కూడా దేశములో నొక శాసనముక్రిందబెట్టి, ప్రతిమానవును శరీరారోగ్యానికి, మనోధైర్యానికి, మానాభిమాగాల మరవడాన్ని యిది మందని... అశోక చక్రవర్తి బాధమతి వ్యాప్తికై బోధకుల నియోగించినట్లు, ప్రచారకుల నియోగించి, పూరూర ప్రచారంచేయించి ప్రశస్తిచేసింది, క్రిందికాంతను సరించియుండేవాడను. కవిత్వంకూడా పుడుతోంది.

(మైమరచును)

పుష్ప—ఇప్పటికి మనవలలో చిక్కినట్లే ! (ముందుకువచ్చి)

నీ॥ ఇదిగదా తగుమందు • యెంతవానినినైన

వశపర్పుకొని యెడి • వన్నెలాడి

ఇదిగదా యెంతటి • హీన లోభినిగాని

కరుని మరపించు • కన్నెపడుచు

ఇదిగదా యెంతటి • వీరవంతునినైన

భీరువుగనుజేయు • వెలదితలప

ఇదిగదా యెంతటి • యిత్రమేధావంతు

నైన పిచ్చివానిగజేయు • నేణయన

అ॥ నే॥ ఇదియె చాలు పురుషు • హీనునిగాజేయు

మలటబొందుగూడ • గలొసనేని

చేరె చెప్పవలెన • తితె నగ్నికి వాయు

కమరి నట్లుగను • వసుధయందు.

దీనిలకును తరలయోగి వాడుచు ప్రవేశించును. (తెరబుడును.)

నాల్గవ రంగము.

(శ్రేష్ఠిగృహము లక్ష్మీపూజచేయుచుండును.)

శ్రేష్ఠి—ఓయే! నాయనా! అబ్బాయి! అది యిల్లా తీసుకురా!
ఏరా? వినిపించడంలేదు? రావే?

సీత—అబ్బ! మనబ్రతుకు బంగారంగాను మనకాబ్బాయి కూడాను?
మన తెలివికి, బడాయికి!

శ్రేష్ఠి—అబ్బాయికేమిలోలే వెరిమొగమా! మనంతల్పుగొన్న
మంసే! ఊరికే సరదాకలా పట్టాను.

సీత—తల్పుగంటే, తల్పుగంటే అంటారు! తల్పుకొని పదోవిధలా
ఒక పిల్లాణ్ణి కనరానూ! లింగూ, లికుగూ, అంటూ ఊడనొ
ట్టిన మంచంకోసులాయుండకపోతే!

శ్రేష్ఠి—ఏమిలే పొగరుబోతా! నన్నే కనమంటున్నావ్? సరేకా
పిల్లలు లేకపోవడం యెంతమంచిదో తెల్పునా? తరుణీ! ప్రి
సీలవేణీ! ఓ పోరుండదు, పొక్కుండదు

సుతులు లేనియన్నాల్లై పో ♦ సుఖముకల్లు
నేకశయ్యను బసశించి ♦ నిరువు నెపుడు
కొగలింతల రేయెల్ల ♦ గడపుచుంట
వారుకల్గిన స్థాయిలు ♦ భగ్గెమ్మగును.

ఈ సుఖం సీతక్కరలేదంటావా, నామీర నమ్మకంలేక
పోతే...పోసినను...యే పెద్దింటిమ్మ గుడిసెనకాలో, నరకు
హస్తామి గుడిసెనకాలో, అప్పున్నకొండవెనకో సాష్టాంగ
నడదాం!

సీత—హాయింనురూ! ఎవ్వరైనానంటే నవ్విపోతారు.

శ్శ్శ్శ—నరేకాన! ఇకమీదట నీరాంశైట్టిగారు యాత్తురైపోతారు.

శాస్త్రి—నానీ! “గార్దభ-చుక్కట చంభావణ” యను చిక్క-
చినాటికతో, ఇకమీదట శేలుగుభాష, మరనభాష అన్నాల్సి
న్నాకరణ మంగీకరించేలా యాత్తుచేసి చూడగా?

సీత—అయితే మీరు పాత్ర భరిస్తారు?

శ్శ్శ్శ—ఇస్! పోరుమున్! కేరుసూత్రం అది.

సీత—ప్రతిత్యక్షంగా ప్రదర్శించండి చూద్దా!

శ్శ్శ్శ—(తాను హనుమంతునివలెను. భార్య లాగినీ : లెను భావించి
ప్రదర్శించును.)

సీత—మనోయో! సంకేత్తున్నావల్లోయో!

శాస్త్రి—(ప్రవేశించి నిశ్చేష్టుడై నిలబడిచూచును.)

శ్శ్శ్శ—కవట్ దాక్! అనివార్యమైన, అభద్యమైన, సీహృదయ : హ-
రంలొ, యెదలోనలి యదలో ఎడనుప్రక్క నెంతయు భయ
కంపితమై దాగియున్న నీదగు గుండెకాయను, చీల్చివెడలె.

సీత—(శాస్త్రినిజూచి) ఒక సీకపిత్యం శాలిపోనూ! తినికూర్చున్న పం
డనెయ్యమని-మని పాటా లేక మదా నువ్వుచేసేవని (అని లోక
నికీ పోవును.)

శాస్త్రి—పిమ్మనోయో! పెరిండా! అవతారం దాల్చేవే? కొంప
లో నీ మూలంగా మనముద్దరి సీపులను పట్టింది పురాణ.

శ్శ్శ్శ—ప్రాక్టీసుకోసం ప్రాంతలాడేనురా? ఏదీ గతీనాకూ? (అనును)

శాస్త్రి—నాకేమిటిరా! “మనకి” అను.

సీత—(కణ్ణితో ప్రవేశించి) రండి! మంచిప్రాక్టీసుయిస్తా. మీకోతి-
గాడిద పాత్రలను (కొట్టుచుండును)

శెట్టి—నీకుదణ్ణంపెడతాను కొట్టకేవ్! ఆలా ఎందుకు యాళ్ళుచేశా
సంటే నాటకంలో ఏపాత్రయితే ఫరిస్తామో, ఆపాత్రయే నేను
నుకొని, నటించాలి కాని రాంశెట్టి అనిమాత్రం అనుకోవద్దని
డైరక్టరుగారు మరీ మరీ నొక్కిచెప్పారు. (కొట్టుటమానును)
శాస్త్రి—ట్రయిల్ వేసి చూసినందుకు వీపులు చెడినా, మంచి ప్రాప్తి
నువచ్చింది. నేపోతాను. నీవిక మేటసివెయ్యి. (పోవుచు)
నీని—వాడల్లా ఎందుకు కూశాడు-పోతూపోతూ చెప్పవేం? (నాచి
పట్టుకొని తీసుకు వెళ్లును.)

తెరవాలును.

ఐదవరంగము.

(కృష్ణారావుయిల్లు--రాధ పాడుచుండును.)

రాధ—(స్వగతము) ఏమిది? ఇంతకురాలేదు, గ్రామాంతరము పోయి
యందురా! ఏ స్నేహితునికడ నైననుపోయియుందురా? ఏమిగ
తంబైయుండును? బేలనై నా నాథుని తడయకకై నింతగా నీవ
త్వముచే, దిగులొందనేల? పురుషులు బహు వ్యాసార సిమ
గ్గులు, దీనికై నే నింతగా నన్యధాయాతురము, జెందనవసరము
లేదు! ఎవరు? (చూచును)

కృష్ణ—(తూలుచు) ఏయ్! ఆలాచూస్తావేం? దేవతవా? లేక న
య్యానివా? అంతన్నావేమిటి?

రాధ—(నిర్భాంతపోయి) ఏమిది! హేళనయా! ఎక్కడనుండి నానడం

(పరికించి) ఇదేమిచిత్రిం? రూపు మారిపట్టున్నదే? చీకటిలో
వంటిరిగా వచ్చేటప్పుడేదైనయా వరించిందా?

కృష్ణ—ఏయ్! ఇంకా నిలబడ్డావ్! వెళ్లవ్! నన్ను మ్రింగుశావా?
నీకాళ్ళకు మ్రొక్కుతా! వెళ్లు తల్లీ!

రాధ—అయ్యయో! ఇదేమి? నాథా! ఈమార్చేమిటో నా కళ్ళం
కావడంలేదు? నన్నాడిస్తున్నారా? లేక (సమీపించి)

కృష్ణ—ప్లెండ్-డేర్. మీదకొచ్చే ఆంజనేయదండకం నైయోస్తా
(చదువును)

రాధ—గ్రహింపునభినయించి నిక్కముగా నన్నాటలాపించుచున్నాను
మీకోక రహస్యం చెప్పనా?

కృష్ణ—సోదిరహస్యం! నీ రహస్యం ఎరరికావాలి! దియయించినపు
మాట్లాడకు; నీకంతస్వరం, వినేసరికి కంపంజనిస్తోంది! ఆహా!
ఏమిఅవతారమండీ!

రాధ—ఇదియేమికర్మము! దైవనూ! ఇదివరకెన్నడిట్లు నన్ను తృప్తి
కరించి యుండలేదే?

కృష్ణ—(త్రాగని వానివలె నటించుచు) అబ్బే! ఏమీలేదు!.....

రాధ—(సమీపించి) సంగతి విశదమైంది, ఇంత పాడు స్నేహితు చే
కారణమైయుండును.

రాధ—(ప్రవేశము) ఏమమ్మాయితటి యర్థరాత్రిమున కృష్ణారా
నెచ్చటినుండి వచ్చినాడు, అవైఖరి ఏమిటి?

రాధ—అటుచూడుముబాబు! వారెట్లున్నారో?

రాధ—[పరికించును]

కృష్ణ—ఒకటి రెండైనవి, పోతురాజు-మారెమ్మా, పోతురాజు నన్ను
దరు చూడవూ? (లేవ యత్నించు కూలును)

—(సమీపించి) అమ్మా! భయపడకు! ఇదిగో! సువాసన
గొట్టుచున్నది, నాడు స్నేహితులు ఎంతటి బుద్ధిమంతులైనను,
హీన స్థితికి తేగలరు, త్రాగినట్లున్నది, ఆహా! సురాదేవతా!

సీ॥ సిల్క పరుపువైన ♦ కుత్సాశి గురమారు

నిద్ర బుచ్చినావు ♦ నెల వైన

ముద్దు లొత్కెడిభార్య ♦ ముఖము జూచిన యంత

మారెమ్మ యంచుచు ♦ మప్పినావు

కష్ట సుఖంబుల ♦ గమనించు ననుజూపి

పోతురాజునే యన ♦ బోల్చినావు

అర్థాంగి నేకంట ♦ నరయుచుండిన

తల్లిభావనమది ♦ దాల్చినావు

సారకన్నెనీకు ♦ సాష్టాంగదండముల్

నృప్తి తల్లకింద ♦ జేతువుగదె

యిట్టి శక్తి నీకు ♦ నిడినయాయీశ్వరు

ననగవలయునిన్ను ♦ నాడనేల

లోన బరుండబెట్టుదము రమ్మ.

(ఇరువురు తీసుకొని పోవుదురు)

పుష్పరాజ్యం లేక రాధాకృష్ణ.

ద్వి తీ యాం క ము .

మొదటిరంగము—వీధిసీను.

(శేట్టి-శాస్త్రి ఇరువురు నొంటరిగ చెరియొక ప్రక్కనుండి.)
(ఒకరికొకరు చూడకుండురు.)

శేట్టి—కృష్ణారావు పుష్పంబుంటికి వెళ్ళడాన్ని నాకీయారదోళన కల గడాన్ని కారణం, నా స్వయకృతాపరాధమే. ఏదో ప్రెండు గదా! మంచివాడు అని పుష్పం సంగతి మాటనరుసనచెప్పాను. కాని, అంతటి గుణవంతుడైన కృష్ణారావు దీనివలలో ఎల్లాచిక్కేడో? ఎవడలా యేడ్చినా మన పెట్టుబడికి నష్టం లేకుండా దాన్ని న్యాయమారినా జాతిబుట్టు ఉంటాయని నని చెయ్యాలి. గోడలకు చెవులు, కళ్ళు ఉంటాయని మా అయ్య న్ముచెప్పేది. చదివప్పుడు లేకుంట ఎవరికంటా పడకుండా ఉడాయించాలి.

శాస్త్రి—నేనంటే పుష్పానికి చాలయ్యవం. కృష్ణారావు, శేట్టి ఒకరికొకరియకుండా మరియొకరు చెబుతున్నారు. కాని మనకాణా

వానికి తెలియదు. ఇప్పుడు చాలు తెలివిగాను గూఢంగాను
పుష్పం పైమ్ లేబిల్ మార్చాలి! క్లాష్ రాండండా! (ఇరు
వురు ఎదురుబడ్డరు నిర్భాంత పోవుదురు)

ఏమయ్యో! శెట్టి ఎంతవరం ప్రయాణం?

శెట్టి—అయితే నీవు బ్రామ్మడవుగదా! ప్రయాణమై వెళ్ళేటప్పుడు
డల్లా అడక్కుడదు శాసన పక్షిలా అని తెలియదా?

శాస్త్రి—అసలు నీ ప్రయాణం పూర్వ పక్షం చెయ్యాలనే!

శెట్టి—అదేమిటి! గా ప్రయాణం నువ్వొకడనుమిటి?

శాస్త్రి—ఎక్కడికి వెళుతున్నావ్? అని అడక్కుడదని నాకు తెలుసు
కాని, సావం వ్యాపారం నిమిత్తం వెళ్ళేవాడికి ఒంటి బ్రహ్మణి
నే నెదురయ్యానేమాయని చింతిస్తూ, పోనీ ఒకటికి మరియొక
దుశ్శత్రునం అయితే వేరొక శుశ్శత్రున మవుతుందని అట్లా అడి
గాను, కోపంపచ్చిందా?

శెట్టి—కోపమా! దాన్ని చంపునేగా తిరుగుతుంటా!

శాస్త్రి—నీ కడుపు చల్లగా యదార్థం వచ్చింది నీ నోట, నా కొక్క
సందేహం ఏడిచిస్తోంది! అదినవృత్తి కావాలి! చేస్తావా?

శెట్టి—మొహం! మరీగాను జేట్ నే చెప్పేదేంటి?

శాస్త్రి—లోకానుభవాన్ని చదువుకి చాలా తేడావుంది! అయితే
వ్యభిచారాన్ని గూర్చి నీని యభిప్రాయాన్ని విన్నవించండి

శెట్టి—ఏమిటి!... .. నీ ప్రశ్నేమిటి? గ్రంథాలయం

శాస్త్రి—వ్యభిచరించడం సమంజసమంటావా? నంబ్య 6284..

శెట్టి—అబ్బే! ఎదన పని! దగుల్బాజీ పని! ఆదర్శ 6-1988..

శాస్త్రి—మరి మనకు కావలసిన స్నేహితుడొకడు యింటరంభలాటి
భార్యనుంచుకొని వ్యభిచరిస్తోంటే వాని ప్రేయస్సుకోరే హితు

నిన్ను కన్నెన్నోయంటుంది? ఎంతటి ఆశేదన పెడుతుంది?

శైట్టి—అల్లాశానా! ఏమీ! మరల కావలసివాడే?

శాస్త్రి—వాణ్ణి సంచెయ్యాలంటావ్?

శైట్టి—ఈ కాలంలో మనం చెప్పిన మాట ఎవడు వింటాడు?

అందుచేత వాడిగొడవే మనం కలుగజేసికోకూడదు

వాడితో యింకా మాట్లాడకండా మనననులు చేసికోవడమే చాలా మంచిది! ఏమంటావ్?

శాస్త్రి—అసలు తప్పంటావా! కాదా?

శైట్టి—గాడిది! తప్పకామా?

శాస్త్రి—సీక్రేయోభిలాషి ననడంచేతనూ, మన యిగురువుకు గల నం పర్కంచేతనూ, వెనుక మీ వాడొకడు ఆచింతామణి వల్ల చింతలలోనై చిటికిపోయినట్లు తెలిసియుండుటచేతనూ, నేను నిన్నింతగా హెచ్చరిస్తున్నా! అబ్బా! యిప్పటికీకూడా చెవిలో మారుమ్రోగుతోంది-ఆ “శైట్టి-శైట్టి” యను శబ్దారవం మరల నీవికనైనా ఉపసంహరించుకంటావా! లేదా!

శైట్టి—అమ్మనాకొడకా! ఎంతప్లాటేశామరా! అసలు స్వామ్యరాని వ్యాపార నిమిత్తంకాదు-వల్లకామకాదు, లోకమంతాపంతులు పుష్పం ప్రక్కనచేరాడు” అని గగ్గోలెత్తిపోతుంది, కళ్ళనీళ్ళు కక్కుంటూ, నేనేదిచెప్పిగా నీవువిన్నవాడవుగనక నీవద్దకు వస్తున్నా, నీన్నిబట్టిచూస్తే మరల విరోధం కల్పించాలని చూస్తున్నారు! అసలు నూపెద్దమ్మకొడుకు యీమధ్య వాళ్ళ య్యనచ్చిపోయినప్పటినుంచీ మహా జలసాగా తిరుగుతున్నాను శైట్టి అంటేవాడు....

శాస్త్రి—నీయిల్లు బంగారంకామా! పంతులం నీ నేననుకున్నావా?

నాణ్ణి అల్లరిపెట్టడం ఎందుకంటే, నన్నే అనుమానపడ్డానా ?
అలాంటి అనుమానంపడక. నీమీదనాకూ అనుమానంలేదు.
నువ్వేగల స్నేహంచేత కంగారుపడి అడిగాను.

శ్యామి—అసలు నేమటచిసోయాను. మళ్ళీ జ్ఞాపకం చేస్తున్నావ్ నీవే
నేహతాను.

శాస్త్రి—మరివెళ్ళిరా ! నాకూ పనుంది.

తెరవాలును.

రెండవరంగము.

(పుష్పం యిల్లు. శాస్త్రి కుర్చీలో కూర్చుంటును.)

శాస్త్రి—అమ్మయ్యా ! నాకికీ టోకరాయిచ్చి వచ్చేటప్పటికి నావు
ప్పి కన్నులాట్టోయింది. కొంపత్రవ్వీ వెంటాడలేదుగానా
పుష్పం...పుష్పం...

పుష్పం—నీమండీ ! ఇంత ఆలస్యమైందే ?

శాస్త్రి—అవును. ఎన్నిగండాలుగడిచి పండం బయటపడితే గుం
లం బుచ్చట... జేరుకోగల్గిందో నీకేమి తెలుసు !

సీ॥ వేశ్యకొంపలజేరు ♦ విటుల కష్టంబులు

వేశ్యకు బెలియునే ♦ విప్పిజెప్ప

ముసుగులదలదాల్చి ♦ ముందు వెన్నలజూచి

స్నేహితాళికిజెప్పి ♦ చిత్రకథలు

దారివచ్చెడి మిత్ర ♦ తలనిడబొయించి

పనియున్నదనివేగ ♦ బరుగులెత్తి

తేని బాధలనుజూసి ♦ మానివేయవలెను

దొంగ నాశ్యంబుల ♦ లొంగదీసి

సీ॥ ప్రియుల సానులకొంపకు ♦ వచ్చుచిటుల

బాధ నెరుగంగ శక్యమే ♦ బ్రహ్మకైవ

కాని కరుణ జనింపదే ♦ గణిక కరుణ

కాన్లు పడకున్న జేతిలో ♦ గల్లుమనుచు,

సువర్ణానికిను నానగల్గినట్లు నీవు నిజంగా నందమైనదానవు.

నానీ తగినట్లుగా తెలివైనదానవున్నా. నీకు “లన్”

చెయ్యడం తెలియునుగనుక, అతనిని భ్రమించకేసి కొన్నితగు

లొండ ఇంతడబ్బు సంపాదించేవంటే మనం గర్వించనలసిందే

పుష్పం—ఏదోలేండి! మీరలా నన్ను పొగడాలని అంటున్నాడు.

మరేదీకాదు.

నాస్త్రి—నిజంగా నీవు సమర్థురాలవు. (నవ్వును) నీశక్తిని నా జేతును.

ఇదిగో చూసువుప్పు! నేనిచ్చటకు వస్తున్నానన్న సంగతి

కెట్టికీ తెలియకూడదు. (ప్రేమతో) రహస్యంగానుండాలి!

ఆ...ఆ...ఆ...ఆ. అల్లా చేశావంటే ప్రతిరోజూనచ్చే సరి

భావసంతా నీదే!

పుష్పం—(లోపలనుండి) పుష్పం! పుష్పం! (అని పిలుచును)

నాస్త్రి—అమ్మయ్యా! ఇంకేముంది! కొంపమునిగింది! నీశులు

లోనించినట్లు. (భయముతో) నీలాగు పుష్పం! ఇక నెత్తి

మీద ఈనాల్గువెంట్రుకలుకూడా ఉండనివ్వను. వాణ్ణి పంపె

య్యగలవా? లేక నన్నుదాస్తావా? త్వరగా!

పుష్పం—(కంగారుతో బల్లకిందదాచును) ఇక్కడుండండి! అది

అల్లాపోయే ఘటంకాదు. పైచూసేగాని క్రిందచూపు చూపు.

శెట్టి—(ప్రవేశం)

పుష్పం—రండి! రండి శెట్టిగారూ! ఇలాదయచేయండి!

శెట్టి—ఏంపుష్పం? ఎవరితోనో ముగ్ధులనున్నట్లు గొణుకుతున్నావే
మిటో, (తనలో) కొంపతవ్వి శాస్త్రులు ముండావాడుకాడుకదా!
అమ్మ ఏడిడబాయంపు మాసిపోనూ! సరే ఉన్నాడో లేడో
తేల్చుకొంటాను. (ప్రకాశముగా) పుష్పం! శాస్త్రీ ఇక్కడ
కలుసుకుంటానన్నాడు ఇంకా రాలేనూ!

పుష్పం—ఇంకా రాలేదు. వస్తాడేమో!

శెట్టి—అయితే ఎవరితో ముగ్ధులనున్నావ్?

పుష్పం—కోర్త సాంగు వల్లించుకొంటున్నా.

శెట్టి—ఏదీ! సాంగు-నువ్వే-ఇటుకోతూరి నువ్వేపాడాలి. నేనేవివాలి.
అప్పుడేలా ఉంటుందో తెల్సా!

పుష్పం—(సాడును)

శెట్టి—సెబాస్! భరీ! ఏమి కంఠం? కోకిలగానం! హాస్యోనియం
కూడా అందటం లేదు. నేనో పదం పాడతా వింటావా?

పుష్పం—ఇక నేమి పాడండి వింటాను.

శెట్టి—(పాడును) అవునుగాని, శాస్త్రీ ఈమధ్య కనుపించాడో నీకు?

పుష్పం—(తనలో) చూశాడాయేమి! (ప్రకాశముగా) లేదండీ! నా
కల్లాకనుపిస్తానూ! మాయంట్లో పెట్టెల్లా ఏమన్నానా?

శెట్టి—పుష్పం! ఓ రహస్యం చెబుతాను. వాడెంతి స్నేహితుడైనా
మొన్నోపాలి మేజువాటిదగ్గర వెకిలేవాడూ-తయారయ్యాడు

పుష్పం—అప్పుడేమి జరిగింది?

శెట్టి—ఏమి జరుగుతుంది! మేల్చు-కీ మేల్చుకీ జరిగే ఇంటిదక్క!
వర్షుకడ్డమని...

శాస్త్ర—అమ్మనొంగముండాడేకా! చన్నకూడా తిమ్మలోజేర్చాడు

పుష్పం—ఇంగ్లీషు తెగమూడ్తా లేమీను?

శెట్టి—మూడ్తాడనికేం? నూకు సంవత్సరములు నేను-శాస్త్రీ
కలసి హైస్కూల్లో చదివాం! నూదగ్గర ఎప్పుడుమూచినా
రైటరుగారు వన్ ఫోర్ టెట్రా కట్టకునేవారు.

పుష్పం—కారణం?

శెట్టి—వెధవశ్శ్రీలకోసం చదివామామరి! పునాదికోసం. ఎంత ఓర్పు
లేకపోతే మూడేళ్ళు చదివాం! ఒకేపుస్తకం, మూడేళ్ళు చదవ
డంనలన మా ఇంగ్లీషు నాలెడ్జికి, తలకాయ మేష్టరు, బ్రతిమా
లి వైకానులోవేశాడు. శాస్త్రీ మూడ్తాడు ఇంగ్లీషు, నీవె
ప్పుడు వినలేదుకావును?

శాస్త్ర—గుట్టంతా బయటపెట్టాడు. ఇక వాల్చూ డిగ్రీడమంటే ఏ
ముంటుంది?

పుష్పం—నాకాస్త పనుంది. కూర్చుంటారా లేక మీరుకూడా వెళ్ళి
వస్తారా?

శెట్టి—దీనిమెదడు చెకిపోనూ! ఎంత ఏ తెత్తిందిరా! (ప్రకాశముగా)
నీవు లేనిదే మదియప్రాణంబులు తహతహ లాడును. నాను
నోహాడీ! నన్నంటవికిచిపోవుట నీ న్యాయమే!

పుష్పం—ఏకిచారు తెంకి!

శెట్టి—ఏకిచారు పుడెందు?

(అని యిరువురు వెడలుదురు.)

(బల్లకిందనున్న శాస్త్ర లేచిపోవును.)

తెరివడును.

రాఘవ—కృష్ణారావు ధోరణి అంతకంతకు హెచ్చెయి శృతిమించి రాగాన్ని పడుతోంది. పాపం! రాధ అమాయకురాలు, కృష్ణారావు తనభర్త అద్యేక్షనే మురిసిపోయింది. అహోరాత్రాని ఆత్మనాశుణ్ణి ఆరాధించింది. నిద్రాసోరాలు మరచింది. ఈ దౌర్భాగ్యుని కొక్క త్రాగుడేకాదు! దానికితోడు వెనుకానులా న్యభిచారంకూడా యుండి యుండాలి. లేనిచో నాల్గు రోజులలో ఎనిమిదివేల రూపాయలు అవసర మేముంటుంది? ఆతని వ్యభిచారమునకు తార్కాణ మీదుర్వ్యయముకాదా? దుర్జన సాగంత్యంవల్ల భాగ్యవంతులంతా దుల్భృధితులై, మేజర్లద్యోటప్పటికి మదగజాల్లా తయారై, ధర్మాచరణ కార్యాదులపట్ల మైజర్లై, కర్లకఠోరమైన, కార్యములపట్ల కర్లని మరసిస్తారు కూళలంతా. అమాయకురాలైన హైందవస్త్రీ, అన్యాయంగా, అసమంజసంగా, అసాధారణమైన అగౌరవాన్ని ఆచూతికాపండా నేను సంరక్షకుడవడంచేత నొక చక్కని చింతిజేసి, ఆస్తి అంతరించుండగాను, కృష్ణారావుకి చిక్కకుండగాను చేయాలి. నేనిక పోయి నా విద్యుక్త ధర్మాన్ని నెరవేరుస్తాను. (పోవును.)

కృష్ణ—(పవేశం) జీవితమున్న అందరినీకాదు. నా జీవితమే జీవశుభగల జీవితము. కాని నానుభుములకు అడ్డు తగులుచున్న, రాఘవ, రాఘవరావును; కడచేర్చినగాని, నాకీ భూమిమీద సుఖం జేదు. నేనెల్లా తిరిగితే వాళ్ళకెందు? వాళ్ళను సరిగా చూచనప్పుడుగదా! సరే! కొద్దిరోజులు కనిపెట్టిచూస్తా. (అలోచించి) కాని, రాఘవరావునుగూర్చి కొద్ది ఆలోచించనలసి.

వస్తోంది, తండ్రీకిన్నా ఎక్కువవాడవడంచేత!

[రాధ; రాఘవరావు; చెంకటరమణ ప్రవేశం.]

ఏమిండి రాఘవరావుగారూ! ఏదోమూట్లాడాలన్న వచ్చినట్లుంది
ఈలా కూర్చోండి. రాఘవరావుగారు? మీరు నన్నుగూర్చి
అట్టే అవేదనపడకండి! నామంచినాకు తెలియవంటూరా!

రాఘ—నాయనా! నీ కేయోభిలాషినిగాని, తదితరుడనుగాను.

పుష్ప—ఇప్పుడెవరు కాదన్నారు?

రాధ—ప్రాణేశ్వరా! వారు మనకు పితృ సమానులు. మీకేలా పిత
గినా మీసౌఖ్యములనే కోరెదము. మీరు నాకు దైవము.
త్రాగుడు, వ్యభిచారము గౌరవదాయకములును, ఆరోగ్యప్ర
దములును కావు. నన్ను మన్నించి సామాటచెల్లించండి!

పుష్ప—ఆరోగ్యదాయకము కాదని నావల్ల సానుభూతి మాపించు
లంటే, నీలో చాలా మార్పులు రావాలి. (త్రాగప్రాసరింభం
చును.)

రాధ—(సమీపించి) అమ్మయ్యా! బాగ్గింది. (నీసా లాగుకొనును)

పుష్ప—ఏయ్! ఇలా తే!

రాధ—మీరు చున్న చరితననునరే, నేనీ విషమునూత్రం పూకేనుచు

పుష్ప—ఇయ్యవ్ కామా! (కొట్టిలాగుకొనును.)

రాఘ—(అడ్డకొని) తుచ్చుడా ఇంతవరకు నచ్చితివా? చదువు
న్నందుకు యిదావ్రజ్ఞ. కరగిన మైనమునంటి మనస్సు, అప్పు
డేవికసించిన పుష్పంవంటి శరీరంకల్గి, నిరంతరం నన్ను భావ
నిస్తున్న ప్రేమస్వరూపిణిని కొట్టటాన్ని నీకు చేతులెల్లావ
చ్చాయ్. నీచదువంతా ఈలా తగలేశావే? పోనీ, నీ అమా
యకు బాలకనిచూసినా, ఈతని భావిజీవితాభ్యుదయాన్ని

కోర్కెగా, ఈ నీ వద్దతులను, మార్పుకొనలేవా? మార్పుకొననా? ఇంతవరకెట్లా సెచితిని. జాగ్రత! (రాధనుజేరి) అమ్మా! సచారించు. ఈ నీ బిడ్డతో సుఖించు. కృష్ణారావ్! నీతండ్రి చనిపోయినప్పటినుండి నీవ్యవహారముల చూస్తున్నాను. కనుక నేను తల్పుకంటే నిన్ను ఫకీరుగాచేయగలను. అది జ్ఞాపకమిచ్చుచున్నాను. చిన్నప్పటినుండి నిన్ను పెంచి పెద్దవాణ్ణిచేయగలనలన నీకవకాశం చెయ్యలేనన్నమాట సత్యమైనా, రాధ వడేబాధ, ఆప్రేమను సరింపజేసింది. గాహృదయం పాపాణామిషిభం. కనుక జాగ్రత్తగా ఆలోచించుకో, (సచారుచేసి) అయినా నిన్ను కొన్నివర్షాలువేస్తాను. సమాధానంచెస్తావా?

కృష్ణ—కొన్నేమిటి? కష్కర్తి! మీయిష్టం!

రాధ—నూనవును ప్రపంచమున సుఖజీవనము చెయ్యాలంటే నీకశింజాలి.

కృష్ణ—ప్రికింగు-సోకింగు అని నాయూహ. ఇంకా పెద్దలు దగ్గర చెప్పకూడదు. కాని అయినా మీకు తెలియదుగనకనా?

రాధ—అమ్మా! పూర్తిగా తెగించాడు. ఆపాకుముండ ఎక్కడదో కనినది నాయనా నీకు? ధనమంతయు నీవిధముగ నైదునిమిషముల సుఖమునకై నెచ్చించువాగు ప్రపంచమున సుఖజీవనము చేయగలరా?

సీ॥ సంగీత సాహిత్య • చారు పంథలజూపి

వినుతింప లోకముల్ • బేరుగనుచు

దానైక నీరులై • దన్ని పేదలవారి

కష్టముల్ తొలగించి • ఘనతగొనుచు

జనదల విధవల • నహరహంబునుబ్రోచి

ధన్యవాదంబుల • మాన్యులగుచు

లోకైక శాంతికై * వీక యత్నముజేసి.

విశ్వమాననదృష్టి * వినుతిబొందు
యువసలే స్వచ్ఛ కలజలే * యున్నతోన్న
తాచ్చ భావాల వెలుగొందు * ధైర్యవంతు
లే సురాపాన వారనా * రీ దవాగ్ని
మాడుచుండిరి రక్షించు * మార్గమేవో ?

ప్రశ్న—ఇంతేనా చెప్పవలసింది ?

సమ—పెద్దవాడను గనుక అనుభవముమీద చెప్పా ! (అని వెళ్ళినాడు.)
(అని వెళ్ళినాడు.)

ప్రశ్న—శాంతి-గుడ్ బై...

తెర వ్రాలును.

నాల్గవ రంగము.

(శెట్టి, శాస్త్రి, కృష్ణారావు, నాటకపుస్తకం.)

శ్రీ—వమోయ్ ! శెట్టిగారూ ! ఊళ్ళోనంగతులేమిటి ?

—ఆ ! మీరూ తెలియని విషయాలేమిటి ?

శ్రీ—మబ్బువేట కేమన్నా బయలుదేర లేదుకదా !

— మబ్బువేటలేదు ! మీ మైంసువేటలేదు ! శాస్త్రులుగారూ !
తమరేమనుకుంటున్నారోగాని, ఆపనుల్లో మనసు ప్రశ్నిస్తోంది,
లేదు. కానీకి కొఱగాని కోమటివల్ల ఏమాత్రం దయ్యో ?

శ్రీ—అవును. కానీకికొఱగావు, కాసుచేగాని. సరేగాని మొన్న
పుష్పంయింట్లో నీమాట వినిపించిందే ? నేను ప్రక్క పురుషు
త్తంగారింట్లో ఆదీకం పెట్టిస్తున్నానులే !

శైలి—ఏమయ్యాయ్ ! నీవేమైనా కాతా ఓకెన్ చేశావేమిటయ్యా?
అంత కష్టంగా అడుగుతున్నావ్ ? పంతులూ ! నీదన్నట్టుగానే
మాట్లాడుతున్నావ్ ! కృష్ణారావుచంగతి తెలియదుగావునునీకు,
ఈ సంగతి తెలిస్తే ఎప్పుడో జలతరంగిణీమాతమోగించేస్తాడు!
సందేహంలేదు. మామిడిసిపడుతున్నావ్ ? పుష్పం మూలం
గాసివు, నీభార్యను కష్టాలు పెడుతున్నావని ఇరుగుపొరుగువా
రు చూడలేక పోతున్నారని ఊరంతా గోలగా ఉంది.

శాస్త్రి—ఏమిటి వాగుతున్నావ్ ?

శైలి—ఏమీలేదు. నార్సింగుజెల్ వాయిస్తున్నా ?

శాస్త్రి—(ఒకవైపుకుచూచి) వచ్చేది కృష్ణారావేమిటి ? భక్తడిపోర్న్
కంఠస్థంగా వచ్చిందా శైలి ?

శైలి—ఆ ! కంఠస్థంచేశాను. కాచి కంఠంపోయింది. మరి నీ మహంతు
పోర్న్ వచ్చిందా ?

శాస్త్రి—ఆ ! రెడీ !

కృష్ణ—(తులుచుప్రవేశం) ఏయ్ ! రిహార్సెల్లు పెట్టండిరా ? యోగి
గారువచ్చారు.

శాస్త్రి—మాటలోనేవచ్చాను మహానుభావులు !
అనుకూలంగావుందా ? పోర్న్ అంటారా ?

శైలి—(అపవారింది) శాస్త్రిలూ ! ఆబొబ్బా... మాటలకు...
నాదులేపేస్తాడు, (కృష్ణారావునవ్వు నమస్కరించిపోయితిమి...)

యోగి—(మహంతుతో) ప్రాంటర్ లేచిపోయాడు. నామోరన్ వది
గారాదు ఎలాగ ?

మహం—నాకూరాదు. సమయానుకూలంగా, సమంజసంగా, సరిగ్గా,
సామరస్యంతో, సందర్భమైన సారస్వతంతో నాకల...

పుష్పరాజ్యం.

సామాన్య సమసమంతా పడలి నర్దుకొనేలాగు, నది నిజనేత్రం
లంతా హామీ! హామీ! వన్స్ మోరే అనేలాగుచేసి, చల్లగా
సమర్థించుకొని నర్దుకొందాం. (తెట్టిబో) భక్తగణామణి! హామీ
గాని, పార్షన్ వచ్చియుండలేదుగదా!

శక్తి—అయ్యలారా! నాకనలే పార్షన్ వచ్చియుండలేమో! నివరికి
తోచినట్లు వారు, తమ తమ పాత్రల సమర్థించి నరువు నిలు
పుకోవాలి! తమముందుమా ప్రేక్షకులు పనికిడతారు.

యో—భక్తగౌరవా! నీభక్తికి మెచ్చింది. నాకతననే యీలోక
త్రయము సృష్టించుకొనింది. నావల్లనే తిరిగి వాని లానణ్యము
లయఁజాతుంది. గంగా శిఖరాశ్రాన్నత్యమును మరపించు నా
యాశయము ఏనాతాళవృక్షముల సృష్టింపజేసిరి మహతాగ్ని
ర్యమువలన బ్రకటితమవచే?

భక్తి—మహాశయా! మీనంటిమహానుభావులు; మావంటి నూనన
లపై కరుణచే నట్టికార్యములు చేసియుండలేనిన, మీసేననే
యు మాకేమిలాభముండును?

మహా—సరియే! కాలాతీతమగుచున్నది. నీ యభీష్టం జెయ్యదియో
కోరుకొనుము.

యో—నీ మహత్తరమైన మంత్రప్రభావమును, లోకములు విరుగు
చున్నట్లు నాకగపడుచున్నది.

భక్తి—స్వామీ! యోగపుంగవా! అట్లున్న మిమ్ముల స్తుతింపఁట
కుట లోకమే. మిమ్మెట్లు స్తుతింతును? దండకం మాముఖము
కాని అది సావము జ్ఞప్తికివచ్చుటలేదు. ఏరాగము తమ? క్రింది?

యో—స్త్రీరాగం, పుష్పపురాగం అంటే నాకనురాగం.

మహా—భక్తగౌరవా! ఇకనేమి? నలికించిపోయింది అజన్మగములు

హెచ్చవనున్నవి. యోగిపుంగవునకు అనురాగమైన పుష్పపు
రాగమును గ్రోలినుంత సౌరభంతో సుమమును, సందేహం
లేకుండా స్వార్థత్యాగం జేయసమక్తారు. అంతటితో తనివి
జెంది పుష్పాన్ని పరమప్రీతితో పుచ్చుకో.

శెట్టి—(బిగ్గరిగా) ఈ మూర్ఖుడబోవు విషయము స్వగతము-అత్తీయ
ము-కాన ప్రేక్షకులు, మావిషయమున జోక్యము కలుగజేసి
కొనరాదు. కంట్రాక్టరుగారూ! కంగారు పడకండి! కంట్రాక్ట్
సామ్యకాస్తయిచ్చేస్తాను. అడ్డురాకండి! ప్రేక్షకులారా! మరల
హెచ్చరిక. మాయీ యాలస్యమునకు మీకొప్పుకందురేని,
కంట్రాక్టరునుండి రిఫండు గైకొనుడు. శాస్త్రీ! నిన్నిప్పుడేంచే
సినా పాపంలేదు. పదిమందిలోను, నావంటి జంటిల్ మెన్
అనగా ఈరాంశెట్టిని డౌన్ రైటుగా ఇన్ నెట్టు చేస్తావా? నీమీ
న ఇదే పరువునష్టం దావా వెయ్యడాన్ని క్షీడర్ను కలుసుకుం
టాసోయి. (పోబోవును)

కృష్ణ—ఏయ్! ఏమిటి గలటా? రాస్కేల్సు, ఫుట్ స్కేల్సు, మీట
ర్ స్కేల్సు.

శాస్త్రీ—(శెట్టిని బ్రతిమాలుచు) శెట్టి! తప్పు డమించు సరదాగా
నాన్నా, ఇప్పుడుగనక, అతనికి తెలిస్తే అంతా అల్లరే! ఏపులు
చెడతాయ్. నిమాతగ్గితే అంతాగ్రహిస్తాడు. కొంపతవ్వేస్తాడు

శెట్టి—ఆ! కపడదార్! ఎవరు? ఆ! నస్తున్నా! మా అయ్య సిలు
స్తున్నాడు. అయ్యా!.....

(తెరపడును.)

రాధ—హా! దైవనూ! ఎంతలో నెంత పరిణామము దెచ్చితివి? అమృత తుల్యమగు ప్రేమ నెంతలో విషముగా మార్చితివి! నాపై ప్రేమ లేనన్నమానె, యీ నడత లేమి? అతిపించును సురాపానమా? భయంకరమగు వ్యభిచారమా? వీనదలన; కంటికి కనుపించుటయే కష్టముగానున్నది. ఏమిచేయుదును? ఇక నాకు దిక్కెవరు? ఎవరనుటకేమున్నది మరిచివ !

పతియే దైవము పతికి

పతియే పరసాధనంబు + భామల కల్లన్

పతి కంటె లేదు వేరుగ

గతి సాధ్యమణికి పతియే + గతియెలలంబన్

కృష్ణ—(తూలుచు) హా! హా, హా, హా! వెరీగుడ్, ఎక్స్లెంట్-టోకా వన్నమోర్ భేష్! ఆపాటకుతగినట్లు డ్యాన్సు కూడాచేస్తే, దేవలోకపుస్త్రీ, ఆరంభదిగివచ్చినట్లుంటుంది. కమాన్! రా! పాడు! రెండు బీర్ బాటిల్సు పుచ్చుకంటే ఎంతసూపాగు కలుగుతుందో అంతకన్నా ఎక్కువమజాగావుండాలి! సిగ్గుపడ తావేం? తమమాగా ఆడాలి! పాడాలి! సిగ్గుపోవాలంటే, చుక్కపడాలి! (నోటబోయ బోవును)

రాధ—ఆ...ఆ...మికిదితగునా? అయ్యో! (వదలించకొనును)

కృష్ణ—కంషియర్! పరవాలేదు! త్రాగవచ్చు ఈ తల్లి యుండ బట్టి ఇంత హుషారుగా ఉంటున్నాను నేను! నీవుకూడాకాస్త పుచ్చుకున్నావా! ఆడేస్తావు! పాడేస్తావు! బలేడాన్సు చేస్తావు! (మరల నోటపోయ బోవును)

రాధ—నాథా! ఆగుడు! మీకిది భగ్గమికాదు. త్రాగుటకు, నాడు
టకు, సానినిగాను! సంసారిని! క్షమించవేడదను! ఆహా!
ఏమిచేయుదును! ఏరిక మతి యున్నట్లు లోచదు. ఏమిచేసిప్రభా
వము! నాథా! సంసారక్షితిగనురా?

కృష్ణ—సంసారంతు సమోచేతగానిచపలన్నమాట. దేవతలకు డ్యా
స్సంటు చాలాయువ్యం. గాత్యకతైలంతు దేవకన్యలన్నమాట.
నీవు గాత్యం చేశానంట, దేవతాస్త్రీవపుతావు. దేవత హజీ
బెండ్ దేవుడు. అంటు త్రానే జ్ఞాని అనగా నాబోటి బుద్ధిశాలి.
కాన నేనుదేవుడు. (నవ్వును) దేవుని భార్యవునీవు! నీముగ
డు వీడు. ఇంతకు కారణం? ఈబాటిల్. మనుష్యులను దేవత
లంతవారిగ మార్చేస్తుంది. దీనిశక్తిచూడు! (త్రాగి) ఏమిదీని
మజా! ఇది నిజముగా నమృతమే. తోలంటు, దీనికింత శక్తియె
క్కడిది? నాబోటి జ్ఞానులేకాని, దీన్నికనుక్కోలేరు. అట్లా
కనుగొనగలిగినవాడే స్వచ్ఛమైనజ్ఞాని, వానికే దేవునిదర్శనం
భవే! ఏయే! మొదట ఆలానే నిలబడ్డావ్. రా! కొంచెంపు
చ్చుకో, (బలవంతపెట్టును)

రాధ—ప్రియా! నన్నేల బలవంతపెట్టెదను. నేను మీదాసినిగాను?
క్షమించరు?

కృష్ణ—వాట్! క్షమ! క్షమించడమేమిటి? ఇమాట మన క్షిక్తచరి
లోనేలేదు. (కొట్టును)

రాధ—నాథా! మీకిదిన్యాయమా! నాథా! నాథా!

రాధ—(ప్ర)వేశించి) కృష్ణారావ్! (దీర్ఘముగచూచును)

కృష్ణ—ఆహా! వ్యాసమహర్షి ననిసించుకన్నావ్! తల్పుకోవడం
తరువాయి-తయార్! రాధకేమైవా ఇభయార్తం యిచ్చావేమి
టి? తల్పుకొనగానే తయారౌతానని!

రాఘు—నోయ్! కృష్ణరావ్! ఇంతవరకు వచ్చితివా?

(తేరిబారిచూచును.)

కృష్ణ—యస్. నమయానికి వచ్చారా? ఈవిప్లవంలో మీరుకూడా పాల్గొని నాచే బహుమానాలు పొందండి! అలాచూస్తారే?

రంజీ! డ్యాన్సు చేయించమంటారా! (భార్యను లేవదీయ నమిపించును.)

రాఘు—(అడ్డుదగిలి) కష్టారావ్! మారంగాడిండు. సీచేప్టలంతకంతకు మితిమీరుచున్నవి.

కృష్ణ—యు. ఆర్. మై బ్రదర్! గ్రుక్కెడు పుచ్చకోండి! వైత్య శాంతి చేస్తుంది.

రాఘు—కృష్ణారావ్! జాగ్రత్త! సీవేమనుకుంటున్నావో?

కృష్ణ—మీ బెదరింపులకు బెదరుట కిదివరకు కృష్ణారావుకాడు. ను రావానసేవజేసి నురాభాండేశరుడయ్యాడు. ఏమనుకున్నారో? (నమిపించును.)

రాఘు—మారము! మారముగనుండుము.

కృష్ణ—మారం-మారం. అంటున్నారు! ఏం? త్రిడేన్, ప్రివిలేజి, కాదుగదా?

రాఘు—మూర్ఖుడా! కన్నుమిన్నుకానడండా ప్రేలుతున్నావా?

కృష్ణ—ఓహో! మీరు పుల్లింగానికి చెందుతారుకదా?

రాఘు—త్రాగుబోతా! ఇంతవరకు వచ్చిందా నీదుమ్పండిత్యం?

కృష్ణ—డబాయింపులకు బెదరడాన్ని మానవుడైతేగా? మరి దేవుడు. (పోవును.)

తె ర జ దు ను.

పుష్పరాజ్యం లేక రాధాకృష్ణ.

తృ తీ యాం క ము .

మొదటి రంగము .

—(పాడుచు ప్రవేశం) ఆహా! మొన్నటి దృశ్యమెంతిగవేధించుచున్నది. తలపునకువచ్చి ఒడలు గగుర్పాటుజెందుచున్నది. ఉత్కృష్టమైన మానవజాతిలో జన్మించి, ముకుందునిమరచి, సురాపాన వ్యభిచారములనెడి దుర్వ్యసనములకులోనై, యహంకారమునువీడక, నెందఱు పత్రివ్రతల హింసించుచు, నెంత యనమానమునకు బాలుచేయుచున్నాడు? కృష్ణా! భక్తవత్సలా! నీభక్తుల జ్ఞానముచే తప్పుద్రోవల బడునప్పుడు పత్రివ్రతల ఘోష ఎక్కవగా నున్నప్పుడుకూడ, యిట్లుపేక్షించెదవేల? కోమలాత్తి కోమలమైన కరుణచే నెందఱుజ్ఞోవలేదు? ఎందరు పత్రివ్రతా శిరోమణులు నీచే రక్షింపబడలేదు?

పాలించినావట ♦ పాండవపత్నిని

కొల్విన చీరలు ♦ గోరనీవు

పాహిమాం శ్రీహరీ ♦ పాలింపవేయన్న

కర్ణిజోదినావట ♦ కరుణ గలిగి

శ్రీగాను సంత్రమే ♦ చిద్విలాసమటంచు
 పరిమించువారలు ♦ ప్రబలిరవని
 పశునివే: గూఢువి ♦ బరమార్థమనియెంచు
 సంగలులెందరో ♦ వెలసినారు
 పురుషుడా! సర్వశక్తిని ♦ బోవనాడి
 యతివకును దాసుడైతివా ♦ హరినిగనన
 ముక్తిమార్గము వెదకమో ♦ పురుషవర్య!
 శ్రీలు మోక్షంబునివ్వరు ♦ శ్రీశుడిచ్చు.
 నాయనా! అట్టి పాపకార్యములను లోనవను.

శెట్టి—మహాత్మా! గుట్టంతా చెప్పినతర్వాత మిరియించు, ఇంకనా
 పని జరిగేదెట్లా! ఏమంత్రమైనా చుపడేశించక పోయినట్లయితే
 నీరు లేని గోతిలో కరికిచస్తా.

యోగి—చెప్పినను యిటువమ్ము నాయనా! (చెవులోనెవ్వును.)

శెట్టి—దీనివిధానమెట్లో వినదించి నెలవియ్యాలి!

యోగి—బాను, మఱచితిని. ఈ మంత్రమును బిగ్గటగా పఠించుచు
 గామేదగ్గఱబొమ్ము, ఆమెకు ప్రేమస్థైర్యమునొందు సమయ
 మున నీతో మోటసరసములాడును. నీవదంతయు ప్రేమలాగు
 భావించవలెను. అప్పుడామె ప్రేమ నిశ్చలమై స్థిరమగును. ఆ
 ప్రేమను మరలించుటకు మన్మథునకైనను సాధ్యముకాదు,

శెట్టి—సెబాస్! ఇక వీళ్ళిద్దరు ఎక్కడను పోతారో చూద్దాం! యోగి
 గారూ! నెలవు. తీరా సర్దు మచ్చిపోయాను. మళ్ళా కనిపిస్తా
 రుగా!

(వళ్ళును.)

యోగి—ఈతనికి ప్రభావస్థితియుకాగలదు. (పాసుచు బోవును.)

(తెరవదును.)

(కృష్ణారావు గృహము--కృష్ణ, రాఘవ, రాధలు కూర్చుందురు)

కృష్ణ—రాఘవరావుగారు ! అస్తి అంతా అమ్మివేయాలి తెలిసిందా?

రాఘ—నోషముపశమించుగాక! ఏమి నాయనా ! నీకంత డబ్బెందుక
కావలసివచ్చినది ?

కృష్ణ—అనంతయు మీకనవసరం, అప్రస్థుతం. అయినా చెవుతాను
వినండి, స్వర్గానికంటె ఎక్కువ సౌఖ్యాన్నిచ్చే పుష్పానికిసీ,
సురాచానమునకును ఖర్చుపెట్టాను. అంతాఖర్చుపెట్టదల్చుకు
న్నాను ! తప్పా ?

రాఘ—తప్పేమీలేదు ! కాని ఈ నీ భార్య బిడ్డలనెల్లా పోషిస్తావ్ ?

కృష్ణ—ఎల్లాగా? ఆపుష్పానికి సేవజేసి ! అట్టి మహా సాధ్వికి నాబోటి
జ్ఞానీ, మీబోట్లు సేవజేసినఅనేక జన్మల్లో చేసిన పాపములన్నీ
పోయి పుణ్యం సంపాదిస్తాం, ఇక మీరైనా ఎంత కాలం బ్రతు
కుతారు ? ఇప్పటికైనా బుద్ధిదెచ్చుకొని నాతో మీరుకూడా
నామెను దాసోహమొనరిస్తే బాగుంటుంది! ఈ విషయం చెప్పా
టకు నేను గర్విస్తున్నాను,

రాఘ—అట్లే నాయనా ! నీబోటి జ్ఞానీ బోధించిన వినక చెడుదుమా?
నీ నవనాగరిక యువకపిశాచమా ! నీప్రజ్ఞకాల ! మిక్కిలిగర్వం
తో సంచరిస్తున్నావ్ ! భయంకర నారీపిశాచము మద్యపిశా
ము నిన్నావృతమై కడుపుడుమలు బొదలునట్లు జేయుచున్నను
గానలేక కండ్లు కావరముగ్రమ్మి కడుకడ గండ్ల బాలగుచు
న్నావు ! నాయనా ! ఈ నీ రాధను చూడుము ! దేవలోకము!
నుండి దిగివచ్చిన దివ్యకన్యెగాని మరి యొండుగాదు. ఇంతలో

సాందర్యరాశిని, కోమలాంగిని ఇట్లు బాధించవచ్చుగా? ఆ
లట నీకంత యందకత్తెగా దోచెనా?

కృష్ణ—ఆమెకులటయా? ద్రోహి! మహా పాపం! కళ్ళుపోతాయ్!
చిన్నవాడనో పెద్దవాడనో చెపుతున్నా! లెంపలు వేసుకోండి
తెలిస్తే పాతేస్తుంది. మీరెప్పుడైనా పుష్పాన్ని చూశారా?
ఆమెయందమును ఈ డబ్బా అందమును వర్ణిస్తా వినండి

పూర్ణ చందురుబోలు ♦ పుష్పంబు ముఖమును

అట్ల పెనముబోలు ♦ నతివ మొగిలించు

సింహ మధ్యముబోలు ♦ చిన్నారి సుధ్యంబు

దరు మూలమునుబోలు ♦ దన్వినమును

హంసను మఱపించు ♦ నతివ చక్కనినడక

కొంగను మఱపించు ♦ కూళనడక

మెరుపుతీగెను మించు ♦ తరుణి దేహపు కాంతి

మసిపాత మించునీ ♦ మగునచూపు

అహహ! మురియంగవలె నీమె ♦ యందమునను

ఒరులు గాంచిన డోకరే ♦ ఒక్కరనుచు

పగలెజూచిన భయమగు ♦ పాపిదీని

ముఖము జూచియు మురిసేవు ♦ మునలిసగుట!

కృష్ణ—మోహ మెంత గ్రుడ్డిది? పోయినదంతయు బోయినది. ఇకస్త
నను జాగ్రత్తతో మెలగు నాయనా! ఇట్లెందరు చెడిరో తెలి
యదా నీకు?

కృష్ణ—తెలియును గనుకనే మంచిదని చెప్పట. ఇకనాస్తి పోయినను
ఆమెను జూచుకొనుచు పర లోకమున యొక భవనము నిర్మిం
చు కొంటాము.

రాగ—(తనలో) ఈతుచ్చునితో మాట్లాడుటయే తప్ప! మీహావిశా

చ మావరించిన వాని కేవలము హాసాభాస మియ్యగలరు ?

(నిష్క్రమించుచు)

రాధ—నాథా! నామొత్త విచారా? అత్రాగుడు, ఆమె స్నేహము మానరా? నాతలిదండ్రు లెంత యస్వస్థులుగా నున్నను, మిమ్ములను నదలి వెళ్ళిలే న్నాను! ఎందుచేత? మీరు తెలియనిదా! భారతివనితకు పతి సేవయే ప్రథమ ధర్మము! కాబట్టి మీరెన్ని కష్టాలు పెట్టినా నేను మిమ్ముల్ని విడవలేను. మీరు నా మాట విని వేశ్యాలోలత్వాన్ని మధుషానాభి మాటల్ని వదలండి!

కృష్ణ—నీమాటలువిని నేనిదివరకే భ్రష్టుడయ్యాను. ఇప్పుడుచూడు-- ఎంతఖుషీగా ఉంటున్నానో! కొడుకు! భార్య-రెండుజంటపులు! ఎందుకు? ఇట్టి సౌఖ్యములకడ్డుదగిలి నా ప్రణయనావను ముంచివేయుటకుగాని, నాసుఖములజూచి నీవు నహించలేకుండా యున్నావు. అవునా? నాకు సౌఖ్యముగ నున్నదని నంతో పించి చెప్పుచుండ నీవు విచారించుచు కూర్చున్న అర్థమేమి. వైగా నన్ను ప్రేమిస్తున్నా నంటున్నావా? మొండిరాస్కిల్. త్రాగడంలో ఉండే ఆనందాన్ని నేర్పి జ్ఞానసేత్రాన్ని వికసింపజేసి నదెవరు? పుష్పం--నీవు నాతోనచ్చి నేను చూస్తుండగా ఆమె పాదములపైపడితే అది ఎంతగానోనోపిస్తుంది. పనువా! ఇక మూర్ఖుడనెంచితివా? ఇదిగో!... (కైజానుచువును)

రాధ—ప్రాణేశ్వరా! మీకిదిన్యాయమా? అగ్నిసాక్షిగా వైవాహిక మాశివ భార్యను దుఃఖపెట్టినచ్చుగా? నేనుమీకు దాసోహ మొసర్చిన మీకపక్షికాదా?

కృష్ణ—అగ్నిసాక్షిగ వివాహమాశితిగా? అవును! (నిగరెట్ వెలిగించిచూపును) ఆయగ్నిసాక్షిగానే చెప్పుచున్నాను. ఇకనీకూ

నాకూ సంబంధ మెక్కడా లేదని నీవుకూడా ప్రమాణించెయ్య!
 రాధ—నాథా! నానర్హత్యము మీరే! నాపై మీరే ప్రేమలేకు
 న్నను మిమ్ములను క్రేమించకయుండుజాలను. మీభార్యయ
 నిసింహునటు వలననచ్చు పౌఖ్యములకంటె నితరము నేనపే
 షింపను. ఆపౌఖ్యమే లేనిచో నాకేదిదారి?

శృష్ణ—గోదారి! సాపిసీ! నీకు యశావసయు నశించుటచేనట్లువైరాగ్య
 మున మార్గముచుంటివి. నీకీ సుఖమనననరమైన నాకవనరం.
 పాహ్మవలన! నాయెదుట నుండుటకు కూడాతగవు. (గంటి
 వెళ్ళబోవు)

రాధ—(పాదములపైబడి) స్రాణేశ్వరా! నన్ను రక్షింపరా! అయ్యో!
 నేనేమిచేయుదును. మరల పోవుచున్నారే? (వెంటాడి వీధిగు
 మ్మమున పడియుండి పాడును.)

మిమ్మునమ్ముచు జీవించు • మీన నయర
 నిటుల నిందింపధర్మమే • యెటుల మిమ్ము
 వీడిజీవించు నొకసారి • విచ్చి కనుల
 జూపడద్దియు నేను నో • చుకొనలేడ?

యోగి—(పాడుచు ప్రవేశం) ఎవరీమె? ముఖముజూడ శుభ్రమస్త్రీ
 లక్షణములు గన్పట్టుచున్నవి. మూర్ఛిల్లినట్లున్నది. (నేదనీర్చి)
 తల్లీ ఏమిది? నీవిట్లు పడియుండుటకు గలకారణమెద్ది?

రాధ—(నెమ్మదిగాలేచి) నమస్కారముకండ్రీ! ఎవరుమీరు? నన్ను
 ధరించుటకైవచ్చిన మహాశక్తునినలె గన్పట్టుచున్నారు! దయ
 చేయుడు!

యోగి—అమ్మా! నీపేరేమి?

రాధ—రాధ. యందురు స్వామీ!

యోగి—ఎంతచక్కని పేరు? తల్లీ! నీవంత విచారముగ నుండుట
హేతువేమి? ఎవనిపట్ల చెప్పముతల్లీ!

నాథ—ఏమని చెప్పదును తండ్రి! ఇది నాగ్రహచారము. పూర్వజ
సృకృతఫలం!

యోగి—(గ్రహించి) ఇదియూ కారణము! ఈ భారతభూమిని నీవంత
పతి తిరస్కృత లనేలుగలరు. ధైర్యము విడువకముతల్లీ!
ఎప్పటికైనను సుదినములు రాగలవు.

నాథ—ప్రభూ! అట్టి యదృష్టము నాలేదు. ఈదార్భాగ్యస్థితిలో
పతి వియోగమున ఎంతకాలము జీవింపగలను తండ్రి!

పతి మిలుజేరుట గనుగొని

పతి పతి దరియంగబోయి • చయ్యన వానిక

హిత వచనంబుల బోడ్కొని

పతి హిత మొసరించునదియె • భార్యయ ధరపై.

యోగి—వెట్టితల్లీ! పతివ్రత యి భర్త వియోగమేలేదు. సర్వకాల
సర్వాపస్థలయందు పతివ్రతా హృదయమున భర్త జీవించి
వశించుచుండును. ఆ లోకమున వియోగముకాని, కలహము
కాని, కోపముకాని ప్రవేశింపజాలవు. కాని తల్లీ! ఈ బాహ్య
ప్రపంచదృష్టితో ప్రేమ సర్థముజేసికొని భగ్నహృదయులై
వశించిపోవుదురు. నీవా మార్గమును మూత్రము పట్టకముతల్లీ!
పతి కొట్టినను, తిట్టినను, పరుషవాక్కులనాడినను నతి శాంత
ముగ దరహాన వదనపై సమాధాన మొసంగుటయే వలసిన
రహస్యము. నీవుమూత్రము సామాన్యవా? నీకు బోధించవలసిన
మాతన విషయములుగాని, మంత్ర తంత్రములుగాని, లేవని
యు, నాక తెలియు. నీ పాతివ్రత్యమహిమయే నీకుముచ్చుండు

సర్వసౌఖ్యముల నిచ్చునని నాదృఢ విశ్వాసము. వానివల్ల
మహిమచే నెందరు పడతులెంతటి చుహత్తర కార్యములను
సాధించలేదు ?

మూర్ఖత్వయంబును ♦ ముద్దుసాపలజేయు
నతి యనసూయ కే ♦ శక్తిగలదు ?

వినకరుగడ్దించి ♦ తనవాంఛ నెఱవేర్చు
సాధ్య సుమతికి నే ♦ శక్తిగలదు ?

తలపూపు వాకక ♦ దానికొన్ని నిల్చు
హృదేవి పుత్రి కే ♦ శక్తిగలదు ?

యమునెంట దివికేసి ♦ యాచించి పతిబొందు
సావిత్రి సాధ్య కే ♦ శక్తిగలదు ?

అట్టిశక్తిలభించు ప ♦ త్యబ్బపాద
సేవనముజేయు పడతుల ♦ శీలతత్వని

దానినెప్పుడు మరువక ♦ తన్నినీవు
పతిని సేవించి శక్తిని ♦ పడయు మమ్ము.

(పాటపాడుచు నిష్క్రమించును.)

తె ర బ డు ను.

మూడవ రంగము .

శక్తి--(శెట్టిగృహం) ఏయ్! ఓయ్! నీతామాలక్ష్మీ! నా నర్తాలగని
నా భాగ్యరాశి! నా జీవితఫలమా! నా ప్రేయసీశరణారా—
నా--ఎందుకేటి? అంతగా వర్షిస్తున్నారు?

శైట్టి—రక్షించడములేదు! నెలివిత్తవ్వినాగా! నికరగా నిన్ను చూస్తే ఆశేనలోకకన్య సంభవాని నివచ్చి, పూర్వ పుణ్యాన్ని భార్యకాలేదుగదా! అనుకుంటున్నా! వై! చాంగా! నమంటావో?

సీత—మీమాటలేమిలేదురూ! మీవిన్నకా మీరూరూ!

శైట్టి—అమ్మనోడు! నోకోడు! ఇద్దరి, ముగ్ధురీతిలోడు! అబద్ధమునుకున్నావా? నిజానికొస్తే నీయంత యండకత్తెను, మన సందులో చూపించు! చూద్దాం!

సీత—మీయమాత్రం అంతం తప్పువా ఎంతటి? చీల మీఠుచ్చాముడు అచ్చంగా ఆ రాములోరే!

శైట్టి—బ్లాక్ లో కూడా టూ కలర్స్ న్నాయ్! కాని నీనాగెంపింటిలోను ఫస్ట్ కలర్ పు చెందవతా! ఆకలరుండబట్టే శ్రీరాముణ్ణి నీల మేఘచ్చాముడన్నారు. సరేకాని నన్ను శ్రీరాముడు శ్రీరాముడంటున్నావ్, కొంపపీసి నిన్నెత్తుకు పోయేటందుకు రావణుడు సిద్ధంగా లేడుకదా?

సీత—ఏమిటా మాటలు? ఎంతలొడమున్నా, చెందమున్నా, భాగ్యమున్నా ఏమిటినింకింది! ఏమూ, అయ్యో, అనే వాళ్ళు లేక పోయాకా!

శైట్టి—(తనలో) ఈ వైరిమొగుం అన్నమాను పిల్లలో అని కలవరిస్తుంది పిల్లలుపుట్టాలంటే ముందుగా ఇంజక్షన్ ఇచ్చేవాకేరీ! (పకాశంగా) పుడతారనుకో మీఅన్నయ్యగారి అమ్మాయిని చేసుకుందామా? లేక మాచెల్లిగారి అమ్మాయిని చేసుకుందామా?

సీత—మీఅన్నయ్యగారి అమ్మాయినే చేసుకొందాం! మీచెల్లిగారి అమ్మాయి అబ్బేబాగుండదు! రెండుకెడవుల మధ్యనుంచి మరెవ్వరూ విడుదలయ్యే!

శెట్టి—అవును. పశ్చేత్తు. అబ్బాయిని ముద్దుగాని పెట్టుకొంటే గంట్లు కొట్టిన తీగగట్టిరాయిలా, తియారవుతుంది దవడ. కాని అలా గుంటేనే బాగుంటుందేమో? ఎందుకంటావా? కాలర్నుఎత్తి జెట్టుకోని ఏడా-కెడా చూస్తూ పోతారుచూడు, సెన్యాసిముం డాకోడు. లు, అలాటివాళ్ళకి ఎట్రాక్టివ్ గా నుండక, స్త్రీవాంఛ అన్నవాంఛపోయి, బుద్ధిగల్గి ప్రవర్తిస్తారు. సరేకాని, మీయన్న ఏమాత్రం కట్నం యిస్తాడు?

సీత—ఏ నాలుగువేలో లాంఛనాలతోసహా ఇస్తాడు. చాలదంటారా?

శెట్టి—ఏం సరిపోతుంది? కుర్రాడి కట్నంతో లోగిలివిప్పించి, మేడ కట్టిద్దామనివుంది. మరింతకు దైవానుగ్రహం ఏలాగుండో?

సీత—అంత మాయన్న యియ్యలేడునుమండి! అయినా వాళ్ళెల్లెళ్ళ చేసుకోవాలని ఉంది.

శెట్టి—నీకుంటే అలాయిప్పించు. లేకపోతే మాచెల్లెలిగారమ్మాయినే చేసుకొందాం. వాళ్ళుకట్నం, కానుకలు, బాగా జరుపుతారు. రేపే వెళ్లి సెటిల్ చేసుకొని వస్తాను.

సీత—నేనూ రేపే వెళ్ళి మా అన్నయ్యగారమ్మాయిని స్థిరపరచుకొని వస్తాను.

శెట్టి—ఏమిటేవ్! పొగరుబోతులా మూగ్లాడుతున్నావ్! నీకు సున్నం దో-పోయిందో జ్ఞాపకానికి తెచ్చుకో

సీత—ఇదివరకోసారి వెళ్ళింది. జ్ఞాపకానికి తెచ్చుకోండి! పొగరు బోతు తనమేమిటి? కన్నతల్లిని కాబట్టినా యిష్టం!

శెట్టి—నీయిష్టం నిలుపునా పాతేస్తా! టేకేర్ మై డియర్ వైఫ్! ఇది వరకు మల్లేకాదు. ఆభయాలన్నీ పోయాయ్, ఇప్పుడు ఏయ్!

వీరవరుడను శూరుడ ♦ ధీరవరుడ
 కొమ్మలొచ్చిన సుగీత ♦ కోవిదుండ
 మెడలుపొందిన యాత్మర్షి ♦ పుడమినన్ను
 బోలగలకెవ్వరు యెంతయు ♦ బుద్ధిలేదే ?
 కన్నులు నెత్తివచ్చేనే కాంచలేనె !

శీత— పాతివెయ్యడమంటే తేలికగావుందికానూ ! (చెవిపట్టుకొని)
 ఏది ? పాతిపెట్టండి, భర్తగారి శపథమునకు సంసిద్ధురాలనైయు
 న్నాను.

శెట్టి—ఆ, ఆ, అంతవనే ! ఎవరైనాచూస్తే సంబంధాలురావు, నిడిచి
 పెట్టు. (వదలించుకొని) నన్యాసి నోరుముయ్ !

శీత—ముయ్యాలి ! (అని వెళ్లును)

శెట్టి—నీలానైనా మనమంటే ఎన్నేడే ! కానివాళ్ళ వాళ్ళను వెంట
 నుకొనివచ్చి; సెకండువారు ఫ్రంటు ఓపెన్ చేస్తుండేమాటన
 భయం. లేకపోతేనా.... (వెళ్ళును.)

తె ర బ డు ను .

నాల్గవరంగము.

భిష్ము—(తనగదిలో కూర్చుండి పాడుకొనుచు) అదృష్టమన నిట్లుండ
 నలె, శెట్టిని, శాస్త్రిని, చాలవరకు మాయబుచ్చి, ధనమును
 సంగ్రహించితిని. ఇక కృష్ణారావుకూడ చాలలొంగుబాటులో
 నికి వచ్చినాడు ఆరాధమీదకసి, నితగానినాధారముజేసికొనితీర్పు
 కొనవలెను. అట్లుచేసినగాని, మనస్సిమితముండదు. కొంతకా

అము కృష్ణారావు నింటికూడా వెళ్ళకండాచేశానా, ఆముం
డతప్పక లొంగి తీరుతుంది. తోన్న దానికంత కడుపుమంట
యేల? నాథుడంటే అర్థమేమిటి? ఆమె మసిపాతలాగుండటం
వలన అనాథయ్యింది, ఆనాథుడే యిప్పుడు నానాథుడయ్యాడు
మరి యితరదేశములలో యిల్లాగా? పొత్తు దరనప్పుడు భా
ర్యభక్తులు విడాకాలు పుచ్చుకొంటారు. ఇచ్చవచ్చినవలె.
విచ్చలవిడిగా సంచరిస్తారు అదిసుఖంగాని చేసుకున్నవాడెభర్త.
అతడెట్టివాడైగా వానితోనే ఆజన్మచరి. అని యంటూవుండే
వాళ్లందరికి, ఏ మంత్రప్రయోగమోచేస్తే బాగుండును. సంగీ
తానికీచింతకాయలు చాల్తాయా? అయినా యిప్పటి మంత్రా
లుపట్టిచ్చి చస్తాయా? (అలోచించి) వేరుమార్గములేదు. కృ
ష్ణారావుచే రాధ రాఘవరావులకడ తేర్పించినగానినామనా కృష్ణ
ము నెరవేరదు. ఆలాచేస్తేనా, వీడు మనసంచనే పడియుం
టాడు. (అటుచూచి) ఎవరు? ఓహో! కృష్ణారావా! దయ
చేయండి!

కృష్ణ—(ప్రవేశించి) ఏమి దయచేయుట? నాభార్యచే కష్టములుపడ
లేకండాయున్నాను. ఇంటికివెళ్లుటతడవు! గాధా త్రాగుడు
మానండి! పుష్పం యింటికిపోకండి! నన్నుమన్నించండి!
నామాట వినండి! అంటూ ఉపన్యాసం ప్రారంభిస్తుంది!

పుష్ప—మీకింటివద్ద సుఖమెట్లు లభించును? పైగానేను మిమ్ములను
పాడుచేయుచున్నానని, అందరితోను చాటుతుండటం! దయ
చేసి యికమీదట మీరు మాయంటికి రావడం, విరమిస్తేనే
బాగుంటుంది.

పుష్ప—ఎంతమాట? నేనునీకు ప్రియుండనైయుండగా రాధనిన్నేమి
చేయగలదు? మరెవ్వరు మాత్రమేమిచేయగలరు. ఇక దాని

మొగమైన చూతునా ! అమ్మగారిమిగిలిన ఆస్తికూడా నీవేరవేసి దానికికూడుకూడ లేకుండాచేస్తా.

పుష్పం—నాపై అంతప్రేమయున్నదా ?

[అంత రాఘవరావు, రాధ ప్రవేశము.]

రాఘ—ఉన్నది ! లేకన్న మాకీకష్టములెందును ? వీడిని నీవళముచేసి కొని యిట్లు కల్గుచుంటివి.

పుష్పం—అదిగో ! చూశారా ! నేనేమియు అనలేదుగదా ! ఏలా యేర్పాడుస్తున్నాడో చూడండి ! ఈ ముఠా బానిసతొత్త ! ఛీ ! ఛీ ! పో అవతల.

కృష్ణ—ఓరీ వృద్ధజంబుకమా ! ఏమని ప్రేలుచుంటివి ? లేపో, మాపో చావసిద్ధమైన నాడవని, తండ్రికన్న ఎక్కువైన నాడవనిని ముసలి పండ్లమని ఊరకంటిని. లేకన్న. (కొట్టును)

పుష్పం—ఆ, ఆ ! (అడ్డుకొనును.)

రాధ—అయ్యో ! ప్రాణేశ్వరా ! మీకిది తగునా ? తండ్రికన్న ఎక్కువవారే ! అట్లుకొట్టవచ్చునా ? తల్లి నీవైనను దయచూడవా ! నాకు పతిభిక్ష బెట్టుము. (అనికొట్టబడును.)

పుష్పం—ఛీ ! ముండా, నేనేమిచేసితిని ? నాకు బడి యేడుస్తావు. నా సౌఖ్యమునువీడి, నీకే సౌఖ్యమును కల్పించవలెనా ? ఇక నేనిచ్చటనుండను, (పోబోవును)

కృష్ణ—ఆ, ఆ, నీవు లేనిదే నేనుమాత్ర మెందులను ? మనయిరువురం కలసి యే హిమవత్పర్వతములకోబోయి, ఆశాద్వల నగముల మధ్య ప్రశాంతముగానుండుచో, ప్రకృతిని పరీక్షించుచూ, పరమ ప్రమాద భరితులనూడము. రమ్మ ! ఇచ్చటనున్నచో నీజంబుకదగయము. మనలను వీడదు. (పోబోవును.)

రాఘు—ఇక మమ్ముల సేమిచేయదలంచితివి నాయనా!

కృష్ణ—ఏమిచేయనెంచితివా? సుఖజీవనమునకు వచ్చుగించినెట్లేదను.
ఇటురండు!

రాఘ—ప్రజాశేష్యరా! మా! సుఖజీవనమువద్దు. మీరెచ్చటికినిపోవ
లదు. పోనీ-యిచ్చటనేయుండును! నన్నుమాత్రము రోజు
కొకటి-రెండు పర్యాయములు వచ్చుచుండనిండు. మిమ్ములను
చూచుకొనుచు కాలము గడిపెదను. తల్లీ! నీకుకూడా సాయ
పడెదను. ఈయవకారమైనను చేయుముతల్లీ!

పుష్ప—ఓనాతల్లిగదే! తల్లీ! రోజువచ్చి పుల్లవేసి పోతూవుందువు
గాని, చూశారా, ఎంతఎత్తైత్తినదో దొంగముండ, గుట్టంతా
మోసికొనివెళ్లి నక్షిలిధిని నింపుతూయుందువుగాని, అమ్మనీ
దుంపతెగా! ఎంతెత్తు ఎత్తావే?

రాఘ—(కోపముతో) పాపినీ! ఏమి సంతోషించెదవులే, ఎవ్వనితో
నీకును యీపరాభవమున్నదని గ్రహించుము. పెండ్లియాడిన
భార్యకన్న నెక్కువైతివిగదా! ఇది ఎంతకాలమో చూచెద
చుగాక! ఇట్లెందరుకా లేదు. కలటకోర్కెలు ఎక్కువైనప్పుడు
గాని, విటుని మతి తిరుగదు.

సీ॥ యానాముచీరపై ♦ నత్యంత మోదంబు

జూపించి గర్వించు ♦ సుదతి యొకనా

స్థిపర్పు జతలనో ♦ సిల్కు రిబ్బన్నునో

దెమ్మనిశాసించు ♦ కొమ్మయొకతో

జడలపిన్నిసులో ♦ జిలుగున్న గాజులో

కొనిపెట్టుమనియెడి ♦ వనితయొకతె

లోలజతలకో ♦ కాలియందియలకో

కలహంబు పెంచెడి ♦ కాంతయొకనా

సీ॥ కోరినదొసంగకున్నచో ♦ గోపగించి
ముసుగు లిగదీసి మూలైడి ♦ ముగుడయొకతే
నిటుల నేడ్చింప విసుగుచు ♦ విటులు సానె
కొంపద్రొక్కరు చెంపలు ♦ కొట్టుకొనుచు.

ఆప్పుడుగాని విటుడు, పెర్మనెంటో పెంపరకీయో నికావో
భవడిమలే! చివరంగతి కట్టుకొన్నయాలి! ఇకనైనను గ్రహించు.
చు. వెనుకటిరోజులలో, విటులు వెంగళప్పలే! ఇప్పుడును
త్రమది సాగదు.

పుష్పం—నీవేనో పెద్దమనిషివని కొట్టిండా ఆసినందుకా, ఈవిధము
గ మూర్ఖుడుచుంటివి? నాయుంటనుండి అనవసరముగా బేరిలికి
వా? ఇకచూడు! (గెంటును)

రాధ—అ, అ, (అడ్డుకొనును)

గాఢు—నాయనా! కృష్ణారావ్! ఈ నీ పుత్రునిచూడు

కృష్ణ—నీం? ఆడపిల్ల కాలేదనా?

గాఢు—ఇద?

కృష్ణ—ధన సంపాదనకు! సరే ఇటురండు! ఇకనా తుది పల్కునాల
కించుడు! (తొగి)

ఇరువురే బందుగులు నాకు ♦ తరచిచూడ
ముదము గూర్చెడి యీ నాదు ♦ ముదిత యొకతే
సర్వ సౌఖ్యంబు లిడెడు నీ ♦ సార రెండు
చూడవది సున్న నాకు నీ ♦ ముజ్జగముల.

రాధా నీవు మంచి యావనములో నున్నావు, సానివృత్తికి
చక్కని వయస్సు, బ్రోకర్ వృత్తికి తగినవయస్కుడీ గాఢున

రావు, చీట్లు మోయుట కీ చిరుతయున్నాడు! ఇంకేమికాన
లేను? పొండావలకు. (గెంటును)

రాధ—(మూర్చిల్లును)

(తెరవాల్లును)

విదవరంగము.

యోధ—(విధిచేసి) (పాడుచు ప్రవేశ)

ఓ నుహజనులారా! మానవుడీ సంసారబంధమునుండి నిడువడ
చర్యోన్నతమైన దైవసాన్నిధ్యమును, బాంధవతనము, భక్తి,
జ్ఞాన, వైరాగ్య, సత్ప్రవర్తనములు గల్గియుండనగు. భక్తిగల్గి
ప్రతిమనుజుడుండుట కష్టమే! జ్ఞానవైరాగ్యములవడుట, కష్ట
తికష్టము. కాసి ఒక్కమనస్సును మనస్వాధీనము నందుంచుకొ
నిన, నీకలికాలమందు మనకు తప్పకముక్తికల్గును. అదిస్వాధీన
మున లేనిచో, ఇహలోక మందే నగకనుభవించునలెను.
చేత నై నితరులకు మేలు చేయుము! పరుల సొమ్ముకై యాసిం
పకుము. ఇతరులను జూచి యసహ్యపడకు! తప్పు జేసిన వారిని
క్షమించి వారి తప్పును, వారికి దెలియ జేయుము. ఏక పత్ని
వ్రతముడవుగమ్ము. తప్పక దైవానుగ్రహంబున కీర్తి పొందుడవ
గుదువు. (జపము జేయుచుండును)

ప్రేక్ష—(పాడుచు ప్రవేశం) నాదొక్క మనవి! మీరందిరు, ఎల్లప్పు
డు, కష్టమునునడెరుంగక, దేవతలవలెను, నావలెను, సదానుభ
ముగ నుండవలెనని కోరుచో! సతతము సారాసేవనుచేయాలి!

అప్పుడెట్టిరోగములుగాని, కష్టములుగాని, మందకొడితనముగోని
వరి తేరుట దుర్లభము. శత్రువులు మిమ్ములను సమీపించు
లేదు. అదిగాక భక్త్యానుభవములచే, మిమ్ములను బాంధవ్యో,
కైలాసమునకు పోనిపొవును. జపతపములు చేయనక్కరలేదు.
కేవలము సాధా సేవ వలనే, మిగిలిన యున్నతపదవి సంప్రాప్త
నుగును. ఉన్న ఆస్థుల నమ్మియైనను ఆస్తి లేకున్నచో, ఆటవిడ్డ
లనమ్మియైనను త్రాగండి! నిజమును చెప్పుచున్నాను.

యోగి—(తనలో) ఈతడే ఆగాటి. భక్త్యానిరస భర్తృహృదయమును
మాన్యు న్యయత్నింతుగాక.

శ్లోకము—అప్పుడే ఆనందము, బ్రహ్మానందం-అమర లోకప్రాప్తి! అది
గాక సామ్యసిద్ధివరకు, త్రాగేవాడే మహా యుగపురుషుడు.
అహ! హ! మరి మహాపురుషుడంటే యెవరని? కొండమీద
నిలిచివాడా? ఎవరని మీయాహా? గొప్పవాడని యెవరినం
టారువెద్దలు? మంచినీరకం బ్రాందిని త్రాగేవాణ్ణి! గ్రుక్కెను
త్రాగితే గుమ్మయిపోతాం! ఒకసారి లోడుగా త్రాగడంతోనే
భగవద్దర్శనం! నేను గనుక రామానుజాచార్యులు చెప్పేసినట్లు
ఉన్నరహస్యంకాస్త బయటపెడుతున్నా. మోక్షానికి నాతో
గూడానండి! నేనుముందు, మీరు వెనుక వెలవు (వెళ్ళబోన)

యోగి—(సమీపించి) నాయనా! నీవుచెడ్డమార్గమున బోవుచుంటివి

శ్లోకము—ఓహో! యోగి పుంగవులా! మీవంటి సాధువుల దర్శనంచె
య్యాలని చాలారోజులబట్టి కృతూహలంగానుంది. మధిరాపానం
వలనే మోక్షంలభిస్తుందని, నీకుబోధించి, మార్చవలసిన బా
ధ్యత నామీదవుంది. అయినా సమయం దొరకలేదు.

జ్యము లనినడు. నారకాంతలు, మధుసూదను ఆ సామ్రాజ్యమునుచేరసండా, ఈలోకమున బంధించు ధృవతరశ్రంఖలములు.

కృష్ణ—సాధువుగానూ ! మీ కోపంరావండాయుంటే ఓవ్రత్తు అడుగుతాను, మీరెప్పుడైనా భోగంవాళ్ల యింటికివెళ్ళేరా? రహస్యంగాఅయినానరేలేండి ! ఒకగుక్కెడు సారాయయినా త్రాగారా? ఆలాచేయడే వాటిలో నష్టముందని, చెప్పబానిమి కేమి అధికారముంది ?

యోగి—నాయనా ! శ్రీరామనామములోగల మాధుర్యమును, నీవు రుచిచూచినచో, ఈతుచ్చభోగములనాశింపక, సదా శ్రీరామ పాద, సన్నిధి నే జీవించియుండువు.

కృష్ణ—నేను అదే మనవిజేస్తున్నాను. ఖర్చునేను పెట్టుంటాను గాని, తమకసారి భోగంమేళానికి వెళ్ళికూర్చండి ! నాట్యం చేసే సమయంలో, మద్దెల, ఫిడలు, గజ్జలు, తాళముకలయటంవలన బయలుదేరే నాదం వింటే, శృంగార రసాన్ని, వెదజల్లే, ఆముఖాలనుజూస్తే, ఆనందో బ్రహ్మయనే మాట స్మరించుంటూ; మీకామాయిగుడ్డలను తాకట్టుపెట్టి, ఒక “బీడీ” అయినాకొనుక్కొనివచ్చి, ఆయువతుల నామాన్ని స్మరించు కంటూ, అమృత మధునంకోసం, దేవతలు బాధపడినట్లుగా, యువతుల అధరామృతానికి మీరు ఘోషిల్లుతుంటారు.

సోగి—నాయనా ! వైశంతమున భక్తులకు లభించు ఆనందమును, నీవెరిగినచో, ఇట్లువచించియుండవు. ఆనామము లభించినచో చంసారసాగరమును సులభముగ తరింపనచ్చుచు ఎట్టికష్టములును రామనామముచే పటాపంచలైపోవు.

మన గురికే బాదలకలవని, చాలా సగీక్షలు చేసాయని నాటిని

జయించటం, చాలాకష్టమని, పురాణాలే ఘోషిస్తున్నాయి, కాని ఒక్కబొట్టు సారాయి, లోకంలో, వెప్పిందంటే సంసారం లోనుండే కష్టానన్నిటిని, మరపించి, వేరొక లోకంలోకి, మనలను తీసుకొని, పోయి, కవులు కూడా వర్ణించలేని, ఆనందాన్ని కూడుస్తుంది. ఎంతవర్ణించినా అనుభవంలేనిదే లాభంలేదు. మీరొక్కవర్ణనలను మార్పుకోవాలనిప్రస్తుతం! నాస్వంత ఖర్చులమీద మీకు శుద్ధిస్తానమిప్పిస్తాను. లేకపోతే మీఖర్చం. అయిగా పూర్వజన్మ సుకృతంలేనిదే ఇటువంటి భాగ్యముపట్టదు. మళ్లీనస్తాను. (పోవును)

యోగి—(నిర్ఘాంతపోయి) ఆహా!... (పాడుచుబోవును)

(తెర వ్రాలును)

పుష్పరాజ్యం తో రాధాకృష్ణ.

చతుర్థాంకము.

మొదటి దృశ్యము.

(క్రిష్ణారావుశబ్దము—సారాసీపాను బల్లపైనుండి పాడుచున్నాడు)

రాధ—అమ్మా! సురాదేవి! నీ మానవుని, మర్యాదలు, పాదములు, క్రమములు, కూపురేఖలు, అహారముగా, కావలయునా? ఆహా! నీశక్తి వర్ణనాశీతము, ఎంతటి వివేచనైనను, జ్ఞాననైనను, నిమిషకాలమున, నీచునిగావించువు. నీబలమమోఘము. నీవెంత దూరమునుండి వచ్చినను, నిన్నుజూచి మేము జెదుగుచుంటిమిగాని, నీవుమాత్రము జెదుగుటలేదు. నీవెంతోను వ్యభిచారముండ వలయునా? తల్లీ! నీవెందరి భర్తల నిట్లు పాడుకేయుచుంటివి? ఎందరు స్త్రీ లిట్లు వెతలకు లోకగుచున్నారు?

సీ॥ చిలుక గోర్వంకల ♦ స్నేహంబు జెచ్చియు

కాకి గూబలపొందు ♦ గలపినావు!

మన్మథ రూపుని ♦ మార్చివేసి యుదన్ను

కోతి రూపుని జేసి ♦ కులికి నావు!

బంగారు కెన యొన ♦ సింగారు గుణవంతు
 త్రాగుబోతుగ జేసి ♦ తననినావు!
 లక్ష్మీనివాసహూ ♦ రాజ్యంబు నమ్మించి
 పరులకొంపను జేర ♦ వ్రాసినావు!
 అహహ! సారాపిచాచమా ♦ యంజలిపదు
 నింక నైనను మము వీడి ♦ యేగుమమ్మ
 యెచటినుండి యో వచ్చితి ♦ యెచటికిపుడు
 మాదు దేశంబు మన్నుగా ♦ మార్చకమ్మ !!

తల్లీ! నీకు పదివేల నమస్కృతులు.

కృష్ణ—(ప్రవేశించి) దటీక్ష! గుడ్! దాలోన్ని వచ్చావన్నమాటే!
 ఏదీ మై ఎంబ్రేస్--ఒకముద్దు పెట్టు. బాటిల్ మాతనిపూజిస్తు
 న్నావుకదా! చాలామంచి పని జేస్తున్నావు! సారా సేవే
 నర్వోర్వరసేవ. నీకిక ముక్తీత్రోవ పూజించు. ఒక్క పరమ
 రహస్యం చెబుతా విన!

నిరతము సారా సేవను
 అరమర లేంక జేయు ♦ నాద్యులకెప్పుడున్
 పరమాత్మ సాయ మబ్బును
 పరమార్థము దెలిసికొంటి ♦ పడతి గో తుదకున్.

సైన్య! పూజ సైన్య! బొందెతోనే కైలాసం. దానితో
 మనం ఆలోకం లోకూడా భార్యాభర్తలుగా నుండవచ్చు.

రాధ—(సమీపించి) ఏమండీ! ఆనీసావది! చూడనివ్వరూ! (చూచి)
 నీసాకాదది. బాంబు-అదియైనను మంచిదే సేలి యొక్క సారిగ
 బాణముల దీసి యిహలోక కషముల బావును. ఇది యంతకం

అ వెయిరెట్ల భయంకరమైనది. బ్రతికియుండగనే, యిహవర
సౌఖ్యములను మారముజేసి నూనవులను బీల్చి చిప్పిజేయు మహా
మూరి! (నీసాను బట్టుకొన బోవును)

కృష్ణ—ఏయ్! మారముగానుండు. దేవునిముట్టు కొనుట, ఏకింకాద
గు శక్తిరా లేదు—తగవు—పాప పరిహారార్థం సారాసేవ చేయాలి
ఏమేయ్! మాట దగ్గరకరా! నీవు నా కేషాతావ్?

రాధ—మీసాద దాసిని! భార్యను! అర్థాంగిని—

కృష్ణ—ఏమిటీ? భార్యవా? అర్థాంగివా? ధర్మతత్త్వివా? గృహం
క్షిప్తవా? సుమంగళివా? పర్యాపదాలు తూకంగాచెప్పవు
న్నావ్—నరే! నీవు భార్యవే! మరి అర్థాంగి-గృహలక్షిపరి?
ఈ లెక్కప్రకారం నీవుతల్లివి! ఏమంటావా! మాతృదేవత
అన్నాడుతల్లిని, మరి ఈ అవతారాల్ని బట్టి ఆలోచిస్తే నీవొక
దేవతవు! మాతృదేవతవ్! నిన్ను నీ వేలాచూచుకోవాలి?

రాధ—దైవాధికంగా!

కృష్ణ—కొ-నీదేముళ్ళికాదు నేను!

రాధ—అ, అ, కాకపోవుయేమి! అమంగళము ప్రతిహతమగుగాక.

కృష్ణ—అట్లయిన-ఈదేవుడు-ఈనీదేవుడు-ఈజీవుని రూపంలో నీవగ
లన్నీ కావాలంటున్నాడు! యిష్టానా?

రాధ—(ఉలికిపడి) అయ్యో! ఏమిది? ఇక నగలు కూడ నున్నవా?
నాథా! నగలెక్కడివి? ఇక మంగళసూత్రములు మాత్రమే
మిగిలియున్నవి. (కండ్లకడ్డుకొనును) ప్రియా! అమంగళవాక్య
ములట్లు బురికరాదు.

కృష్ణ—ఏయ్! వెట్టిమొహమా! నీవొక్క పౌరాణిక తార్కాణం

ర్వం సమస్తశాస్త్రాలు చక్కజెట్టిన, ఆహరిశ్చంద్రుని, చంద్రమతి, మంగళసూత్రం, అమ్మమని సలహాచెప్పలేదు! అమ్మ పించలేదు? పరిస్థితిని నైపరీత్యంగాజేసి నిర్బించలేమా? పం? అమ్మె హైందవ స్త్రీ నామా? నీవునేర్చిన “అమంగళం” అన్నా సుం, ఆచంద్రమతికి చేతకామా? వెళ్ళరానా మరి మూర్ఖానికి దైవాధికమైన, నీవతి హస్తాంజలియందు నీమంగళ్యవ్యయం బుంచి, నిజమైనపతి నేనా పరతంత్రయని వన్నెకెక్కు! (తెనెల్లిచేయి బోవును)

నాథ—(విచలించుకొని) పాశ్చాత్యరా! మగున కంఠాన మంగళ్యము లేకున్న తన సామంగళ్యానికి కీడుకాదా? యోచింపుడు! ఈనాభాగ్యమునుంచరా! మీకాశ్శంటి మొక్కదును! మిన్నింపుడు! అట్లుమన్నించరేని, ముందీ మగుప్రాణములు హరించి, మీతృష్ణ తీర్పుకొనుడు! అప్పుడుగాని నానాంగల్యంబు మీకు దక్కదు.

శృష్ణ—నుటవ్! (కత్తినిచూపి) ఏయ్! ఇస్తావా? యియ్యవా?

(కూలబడును)

నాథ—అయ్యో! వీరికిప్పుడు తెవిలిదప్పినట్లున్నది! నెమ్మదిగ మంచి నూటనుజెప్పితప్పించుకొనుటయే, యుక్తమనితోచుడిని! నాథా!

శృష్ణ—నాథా లేదు--న్యాయంలేదు--ఇయ్యి త్వరగా!

నాథ—(చేయిపట్టుకొని) లోనికిరండు! ఇచ్చెదను.

శృష్ణ—లోనికెందుకు? రాఘవరావుతో ఫిర్యాదుచేస్తావా?

నాథ—కాదు! రండి! చెవుతాను--

కృష్ణ—(నవ్వి) ఓహో! అదాసంగతి వసువుకొమ్ము కట్టుకొని, పీటని
 ఊడదస్త్రావన్నమాట

(నిమ్మ-మిలకింపు)

(పాదములను)

రెండవ రంగము.

(పుష్పం ఇల్లు--పాపంచుడును)

పుష్పం—అనున్నదంతా పూర్తియైనది. ఈనృత్తి యంతా శిష్యుని
 గంగానున్నట్లు కనపడదు. ఈముగ్ధునిలోను ఎనదికిమీందు స్వేద
 చెప్పటయో దెలియకున్నది ఇక చెప్పవలసివచ్చిన దెట్టికముందు
 శాస్త్రీకి లర్వాతజెప్పవలయును కృష్ణారావు! దేవునిమా యిక
 మన బ్రతుకు నడుగనక్కర లేదు! నోని! నమ్మిపడియున్న మీ
 నలనాసాంతము సరిగ జూచునోలేదో? ఇప్పటికే అచ్చటచ్చట
 సంచరిస్తోన్నట్లు తెలుస్తోంది. నేనిక నీతనపట్ల జాగ్రత్తగా నుండు
 నైతినేని దిక్కుమాలిన పక్షివలెను, రెంటికి బెడ్డ లేవడివలెను
 కావలసి వచ్చును.

శెట్టి—(ప్రవేశం) పుష్పం-పుష్పం (కేకలువేయును)

పుష్పం—అవుగో ఒక పిశాచి (చైకి) దయచేయ్యండి!

శెట్టి—(నుంత్రిములను జపించును) ఓం; హ్రీం, హ్రీం, హ్రీం హ్రీం
 రామ్, తీమ్, డేమ్-హమ్! పట్, పట్! (పైటలాగును)

పుష్పం—ఎపుడూలేనిధైర్యం, ఈరోజున పుట్టిందే!

శెట్టి—కాలచక్రం ఆలా వక్రంగాతిరిగిందితే! (మంత్రములచదువును)

పుష్పం—ఆ, తిరుగవేం! తిరుగుతుంది (చెంప పై కొట్టును)

శెట్టి—ఛే! యోగి చెప్పనే చెప్పాడుకదా! ఆవిధంగానే జరిగింది.

మోట సరసంలో దిగితే ప్రేమ పుట్టినట్లే అన్నాడుగా! ఇక పుష్పం మన నశమైనట్లే! (చేయిపట్టుకొనును)

పుష్పం—(మొట్టును)

శెట్టి—మొట్టునని యోగి చెప్పేదాలేదా? చెప్పకపోతేనేమి? మొట్టు దం మోటసరస మానా! కాదా? ఇంక సా జన్మతరించింది!

(మెడపై చెయ్యి వేయ బోవును)

పుష్పం—(మొట్టును) ఏయ్! సిచ్చెక్కిందా? లేక మడమా? మీది మీదికీ వస్తున్నావు!

శెట్టి—బయింపు! బయింపు! బయింపుతీసి భూరంగా పెట్టు.

పుష్పం—బయటకు పోతావా? లేక నడి వీధిని పెట్టుమందువా?

శెట్టి—(మంత్రపఠనచేయుచు కొగలించు కొంటబోవును)

పుష్పం—(విదళించుకొని) (తనలో) ఇట్టి దృశ్యమును కృష్ణారావు జూచిన, మున్ముందతనిని నేనే మనుటకు విలులేదు. (రెండుచేతులు బట్టుకొని) ఏమిటి శెట్టిగారూ! మీరు సిచ్చి ఎక్కిందా? లేక త్రాగివచ్చారా? మంత్రాలేమిటయ్యా.

శెట్టి—(తనలో) మంత్రం పట్టిచ్చింది. ఎందుకంటారా చేతులు గట్టిగా నొక్కతుంది!

శాస్త్రి—పుష్పం-పుష్పం- (కేక లేయును)

శెట్టి—అమ్మయ్యా! కొంపమునిగింది! వదలు-చేతులు వదలు. ఈ చ్చినోడు ఇప్పుడే తయారవ్వాలా? కలరా పీచుగుర్ని ఎన్నిక తిని మోసినా! మొన్నజాడ్యాలలో మాత్రం బారాడుకాదుకే

దు. పుష్పం నీ కాళ్ళు! మొగ్గి-తా! చాచింట బడలండా
చేయాలి!

పుష్పం—(బల్లకింద దాచును)

శాస్త్ర—(ప్రవేశం) ఏమిటంత తొందరగా ఉన్నావ్ ?

పుష్పం—అబ్బే! ఏమీ లేదండీ! తమకు తెలుపు నీదుంటు అలశ్యుడు
య్యింది! ఏమనుకుంటా? అని!

శాస్త్ర—(సిగరెట్టుకాలుస్తు కూర్చుంటున్నాడు)

శెట్టి—దీనిసిగరెట్టు! నీడంటే దీనికంత ప్రేమగావును. ఈసమయ
ములో, ప్రింకర్ క్లష్టారావు రావాలి! మాకివిగా కూర్చు
న్నాడు పంతులు.

శాస్త్ర—పుష్పం! ఏమిటి? విశేషాలు! ఈమధ్య చాలా ఖర్చు భా
గంలో వడ్డానన్నావుకామా! ఏం! గదిపైను చప్టాచేయిం
చావా? ఏమేమి అలంకారాలు చేశావ్! నడు చూద్దాం!
(చేయివట్టుకొన బోవును) ఏలాగైనా నేనంటే చాలా ప్రేమం
దినుమీ! నీకు.

పుష్పం—కాకేం? మీమీద నున్నవల పంతా గావంటికి వట్టిండ్లి.
చూడండి! వెనకాముందు మాయుచ్చి చచ్చిపట్టి.

శాస్త్ర—దానికేం! చేయిద్దాం! ఏదీ-చూడు పరుపు క్రింద వస్తువుల
కేటలాగువెట్టేను-నడు ఏ మోడల్ నచ్చింకోచూడు! ఆట్టేట
యింటీనుకోకండానే ఇట్టేచేయించేస్తా-నడు.

పుష్పం—మీసిచ్చిగాని-మాటలతో నెప్పుడునడిగాడు.

మాకడుపు నింపతుందా ?

శెట్టి—అవును-మీదుంప తెగా! మీకెంత ఆకలి! లేక
తంత చుందిచ్చి మీపొట్ట నెట్టుకుంటారు!

శాస్త్రి—పుష్పం! మనమిద్దరం ఒకటే! మేనులురెండు-ప్రాణ మొకటి! నిన్ను చూడలేనిదే నేనుండలేను. నన్ను జూడందేమాత్రం నీవుండ గలవా?

పుష్పం—మీగోల నాకు తెలియదుగాని? నేనుమాత్రం మిన్నుల్ని చూడకపోయినా హాయిగానుంటాను.

|| ఏరూపుమును జూచి ♦ నిన్వేష పడుటయా

వారకాంతలువచ్చి ♦ ప్రక్కనిల్చు

నివిద్య దిలకించి ♦ నికొనియాడియా

వారభామిను లెప్పు ♦ పల్కరించు

పినయ సంపద జూచి ♦ ప్రణవించియా నిన్ను

దరిజేరు! భోగంపు ♦ దన్విగణము

నీసంపదల జూచి ♦ యీసు జెందియ వార

తరుణులు బోధింతు ♦ మరుని శాస్త్ర

మతుల చరితంబు గాంచి ♦ ధన్మస్మయనియ

పలటలెప్పుడు నిన్ గాంతు ♦ కుటిల దృష్టి

నెట్టి పెద్దమ్మ ధనమెగా ♦ వేశ్యకెప్పుడు

భర్త, యెవ్వని కడనుండు వాడెభర్త॥

శైట్టి—ఇప్పుడు తెలిసింది ముండాకొడుక్కి! బలే సమాధానం చెప్పి తోంది! చావుపంతులు! నీరులేని కయ్యలోపడి!

శాస్త్రి—పుష్పం! ఎన్నడు లేని నిర్దయ కలిగిందేమి? నామీద చదవలే ప్రియంలేదా?

శైట్టి—ఇలాటి అభిప్రాయమేఉంది! వెనకోపాలి ఇటువంటి కేసుల్లో నూబావమరది నచ్చినోడు, అని-అనీ-తిన్నాడు!

(శెట్టి శాస్త్రిని గిల్లుచుండుచు-గోపాలచమి శాస్త్రి-కంగారు)

కృష్ణ—రాధాబాయి లేదు ! రాయీబాయి లేదు !

పుష్ప—ఆ-ఆ-ఆ ! అల్లాఅంటారేం ? ఆమె మహాసాధ్వి

కృష్ణ—నీవుమాత్రం సాధ్వివికావూ ?

పుష్ప—నాసాధ్విత్వానికేంగాని డబ్బందిందా ?

కృష్ణ—లేదు. రేపు తప్పక అందుతుంది.

పుష్ప—(కోపంతో) రేపు మాపులతో కాలక్షేపం వ్రాశోంది. నీసా
తెల్లా వస్తాయే ?

శెట్టి—అదీమాట ! వీడన్నా వాల్వ్యాం లేదు !

కృష్ణ—రేపు తెస్తానన్నానుగా ! నలుగురెందుకే ?

పుష్ప—అంతా మీత్రాగుడికి-మిత్రుల సమర్పించారు.

కృష్ణ—అంతా నాకోటకై త్రాగుతున్నా క్షేమార్పించా చచ్చి
మాట !

పుష్ప—(పెడమొగంతో దూరమున నిలబడి) ఆ-సమర్పించారు.

కృష్ణ—డబ్బు లేకున్నా, నాకిచట సుఖము లేదన్నమాట !

పుష్ప—అది నే నెట్లు చెప్పగలను ?

శెట్టి—వీడంటే అనలే విలున లేనట్లుంది ! మన మంత్రాలు గాని వట్టి
చ్చినాయేమో !

కృష్ణ—రెండుగాని లేక ఒక్కసీసాయైనా లేదా ?

పుష్ప—నీసాలెక్కడున్నాయ్ ! దయచెయ్యండి !

శెట్టి—తిట్టనుపోరా ! నచ్చినోడా ! అన్నట్లుంది దీనిమాట !

కృష్ణ—(లేచి) వస్తాను ! సెలవ్ !

పుష్ప—మరియుక విధంగాననుకోకండి ! (లోన్కిపోవుచు)

పుష్ప రాజ్యం .

కృష్ణ—ధనమెక్కడినుండి వస్తుంది? అదేంటే మక్కాలేదు-నువ
తీరాదు. అప్పెనాస్తారు? దీనిని గుఱించి నాచందంతా కడిగివేశాను
ఏమీ తోచడంలేదు. (చిక్కాలో) క్విర్ వరల్డ్! గావంటివే
గావంతునకే ప్లాటు! వరడంలేదు, ఆల్ రైట్! ఈసారికికూడా
రాధ మంగళసూత్రమిమ్మయైన డబ్బు తీసికొని వెళ్ళియిద్దాం!
(అలోచించి) మనకక్కర్లే కొలదీ ఆత్మగౌరవం చంపుకొని
దాన్ని మంగళసూత్రమిమ్మననుంచే- అపాట్ని పెద్దపెట్టు కే
నాంతం మొదలిపెతుంది-పోనీ పుష్పం! కొద్ది ఓరికనట్టు-
లే ఇప్పుడుజరిగిన గౌరవమే! పోని ఇంటికిపోయి దాన్ని సత్కరి
నిర్బంధించుదామంటే రామబందు పక్షిలా వాచొకడు! నిన్న
నగలడిగినందులకేగా! చేతినుండి చల్లగాజారింది! నీళ్ళిద్దరితో
నూ భరించలేకపోయాను. వాళ్ళిద్దరను కడదేర్చిన గాని
పుష్పంవద్ద పూర్తిగా సౌఖ్యం లభించదు- అందుకై గాథంగా
ప్రయత్నం చెయ్యాలి! శెట్టి-శాస్త్రి ఉండనే ఉన్నారుగా!
ఇదియే చక్కని ఉపాయము! సమయానికి బుట్ట పనిచేసింది!
తెలివవట్టిన పోతుందా! (వెళ్ళును)

తె ర వా లు ను.

మూడవ రంగము.

(రాధ కృష్ణవిగ్రహము చెంత కూర్చుని పాడుకొనుచుండును)

రాధ—కృష్ణా! దయజూడవా? నానాథుని మనస్సు మరల్చినా?
దయామయా! నాజీవితేశుని పాదపంకజముల కండ్లనద్దుకొని

చాలాకాలమైనది. నాకదిజేసి నాకడగండ్ల దీర్చవా? భక్తా-
త్సలా! భారతాంగనః భర్త సౌఖ్య మెల్లప్పుడు కావలెనా?
నేళకు ముఖముజూచిన సంతియేజాలును. (విచారించుచు)
ఒక్కనిముషము భర్త ముఖము జూడకండిన స్త్రీకి మనశ్శాంతి
తియుండదు.

హామి—(ప్రవేశించి) అమ్మా! నీ విటులనే విచారించుచు కూర్చుం-
డిన నాకు మనశ్శాంతి యుండదు. తల్లీ నీవు కొంతధైర్య మం-
లంధించుట యగత్యము. నీ వట్లు విచారగ్రస్తవై విశేషకా-
ముచుటచే నీ చితుత చాలబెంబోలుపడియున్నాడు! ధైర్య-
మనలంబింపుము. నీ భర్త నడవడిక ఎప్పటికైనను మా-
గలదు. ఇటువంటివారలే మతి తిరిగిన గొప్పజ్ఞానులౌతాడు.

ప. పతి దర్శనంబె యా ♦ పరమేశు రాకగా

భావంబునను నెంచు ♦ భాగ్యరాశి

పతి భుజియింపక ♦ పచ్చినిశ్చైనను

నోటబోయని యట్టి ♦ సీతిమతివి

పతి గూరుకకమున్న ♦ పాటిదస్పియు నెప్పు

తెప్ప వాల్చునియట్టి ♦ లేమవీపు

పతి యూరలేకున్న ♦ వెతజెందు మనముతో

శృంగారములు మాను ♦ సుదతిమిన్న

గీ. ఇన్ని పతిభక్తి లక్షణా ♦ తెన్నియున్న

సీకు సుఖములురాకన్న ♦ నేరికొదవు ?

దిగులుపడకుము తల్లిరో! ♦ ధీరవగుము

జేవుడిను నీదుధవునకు ♦ దివ్యబుద్ధి.

రాధ—పెద్దలవాక్యములు పెడచెవిని బెట్టరాదు. ఎప్పటికైనను నా నాథుడు సత్రువస్త్రన గలిగియున్న చంతియేజాలును. తమ చేతిలోని కాగితములేమి బాబూ!...

రాఘ—ఇవి అస్థికి సంబంధించినవిలే! మనవే!

రాధ—మనకేంక నాస్థికి సంబంధించిన కాగితములుకూడ చున్నవా?

రాఘ—అట్లు నైరాశ్యము జెందకమ్మా! ధనము కొంతతీసి కొంత భూమిని కొని నీ కుమారునిపేరిట వేయించితిని. ఇందుగో చదు

పుము—

రాధ—నీమి మీ దయ? మీ ఋణమును దీర్చుకొనజాలను ఇవి మీ వద్దనే యుంచుడు. నా భర్త మనస్సు తిరుగునంటిగదా! ఇం తదనుక నిశ్చయించెద. బిడ్డనుమాత్రం మీరు గక్షించు చుండుడు.

రాఘ—అమ్మా! బిడ్డనుగూర్చిన బెంగ నీ కావంతయునలదు! నీ వింకను నిల్లే విషాదముగనున్నచో మనోవ్యాధి బాగుగ ప్రబలి మతిభ్రమణ మయ్యెడిని! దానినలన నీ భర్త సత్రు వర్తనుడయ్యు మీ జీవితఫలము నిష్ప్రయోజనమే! కావున నీవు కొంతధైర్య మవలంభించు తల్లీ!

రాధ—వారా త్రాగును-న్యభిచారముమానా యెప్పటియట్లు సజ్జన సాంగత్యము. బహుశృతులతోడి కాలక్షేపముజేయుచు గొంత యాస్తి యున్నదని గ్రహించినపు డెంతగా చంకోషించెదను? ఆ విధముగ సరిజామముజెందనిచో నా కట్టి సంతోషములు గాని, శృంగారములుగాని, భోగభాగ్యములుగాని యక్కడ

రాము—విచారింపఁమమ్మా ! ఎన్నటికైనఁగా జై నానుగ్రహము గల్గి
 తీగును. ఒకనమయమున సంతసము-వేరొకనమయమున విచా
 గము-మరల సంతసము కలుచుండును. నీ పనికి చిరకాలము
 లోనే నద్బుద్ధి యొదవును.

రాజు—ఏమని ? నా నామాక్ష మదురుచున్నది. సుభచిహ్నమా ?

రాము—అట్లే యగుగాక ! తల్లీ ! ప్రాద్దుపోయినది. పరుండుము.
 కేనును పోయి పరుండెదను. (పోవును.)

రాజు—ఎక్కడిదైర్యము ? ఎచ్చటి మనశ్శాంతి ? నా నాధుడు నా
 వద్ద లేనిచో ఈ దీనురాలి క్లెశానందము గల్గును ? కృష్ణానాయా
 విధే ! దీనశరణ్య ! సాహిమాం-సాహిమాం-

(పాడినసిదప విడిచును.)

తెర వాలును.

రాజు వ రం గతేముని

(కృష్ణ, శైట్టి, శాస్త్రి - మారువేషములతో)

కృష్ణ—(శైట్టి చెవిలో చెప్పును.)

శైట్టి—అమ్మ బాబోయ్ ! అంతపనే ? నా చేతగాదు - నా వల్లగాదు -
 ఎందుకొచ్చుచురాబాబూ ? అమ్మ నాయనా ! గంగయ్య
 శైట్టి - రత్నమ్మ - ఎందుకొకన్నార్తరా నన్ను ! మీ పుట్టు
 మునిగినట్లు ? తలచుంటే కాళ్ళో చూసిపోతున్నాయ్ !

కృష్ణ—ఉన్! గొడవచెయ్యకు! నీవు చేయకపోతే ఫీరు ఉనుగో!
చాణక్యని ముఱపించు శాస్త్రి! శాస్త్రిజీ! ఇలారండి! మీ
ప్రాణమే నా ప్రాణం! మీరు నిజంగా నా బ్రదరనుకొంటు
న్నాను. ఈ కార్యము తప్పక మీచే కావాలి.

శాస్త్రి—(సగర్వముగా) ఆఱా! అదెంత? చెప్పండి! అంతగా పో
దాలా? సెలవియ్యండి! నిమిషంలో తీర్చివేళేస్తాను!

శేట్టి—(వణచుచు) అబ్బో! ఎంతదైర్యం! చెబుతాడుండు! నా
చెంబు కంగవత్తం బిగించి దండయాత్రలు చేద్దువుగాని!

కృష్ణ—అటులైన నిటురమ్ము! (దెనలు పరికించును).

శాస్త్రి—త్వంగా చెప్పండి! తెల్లవారవస్తోంది.

కృష్ణ—మన మిగువురం స్నేహితులంకామా?

శాస్త్రి—కాకపోవడమేమిటి? కాదని శ్రద్ధాభిప్రాయం కలగ కష్ట
మైనా? ఎవరైన ఈర్ష్యతో?

కృష్ణ—స్నేహబృందం ఎలాఉండాలి?

శాస్త్రి—సలహారుగా, జలాసాగా - ఖుషీగా - సగర్వముగా
ఉండాలి!

కృష్ణ—మిత్రబృందంలో నెవరికైనా ఒకరికి ఆసద వస్తుంది. అప్పుడు.

శాస్త్రి—ఆసదవచ్చినప్పుడే మరి ఆదుకోనశం! మిత్రబృందంఅంతా!
లేకపోతే ఇదంతా పకోడీబృందమే!

కృష్ణ—నే నేనో మీతోపాటు ఖుషీగా ఉండామని మహాశింహాను.
కాని....

శాస్త్రి—అబ్బు! ఆ నిష్పృహ ఏమిటండి? చెప్పండి! అంతరాధా
మేమైనా.....

కృష్ణ—నా నిరంతర సంతోషాన్ని అంతరాయం ఎంతగానైనా అణగారిన కలుగుతోంది! అనవసరంగా...

శాస్త్రి—ఆ అంతరాయ మెంత యనివాద్యంబైనను నివారించ సిద్ధులై
శాస్త్రి మీకు వాగ్దానం చేస్తున్నాను! త్వరగా చెప్పండి!
నా నామలలో వేడిరక్తం వెల్లువలై తరంగాలతో ప్రవహి
స్తోంది! ఆ తరంగాహతాల ధాటికింక సైపనోప. తెల్లవా
నున్నది! త్వరితముగ కృతకృత్యుడనై యీ నా ప్రియమిత్రు
న (కృష్ణారావును తట్టును) కృతజ్ఞత చూపుతా! స్వీకరి
చేసి!

కృష్ణ—ఆ రంభశూరత్వమేనా? లేక...

శాస్త్రి—ఛా - ఛా - అది ఆడపని!

కృష్ణ—అటులైన శాస్త్రిజీ! ధైర్యము చిక్కబట్టుము. మన మిత్ర
త్వమును మనోపేథియందుంచుము - నీ కార్యమందే లగ్నచిత్తు
డవగుము. నే నీ బహిఃకవాటముకడనుండి, నీ పైకి దోమనైన
రాసీయను. ఇటురమ్ము - నీ తొలిప్రతిచను, జ్ఞప్తికి తెచ్చు
కొనుము. అటు జూడు (రాధను చూపును) ఆ వ్యక్తియే!
ఇదిగో వాడియైన కృపాణము - ఊ - కానిమ్ము! ప్రతి నెర
వేర్చి యీ నీ మిత్రుని, ఆశాసాధాలతో, నానందదీపములను
వెలిగించుము. ఆ పైన నాచే; బ్రహ్మాండముగా బహుకరిం
బడుము - ఊ - కానిమ్ము - ఊ - ఊ!

శాస్త్రి—(తెల్లబోవును.)

కృష్ణ—నీనిని చేతితో గట్టిగా పట్టుకొనుము!

శాస్త్రి—ఆ, కత్తి - యే! - నా చేతిలోనే? క్షమించండి!

కృష్ణ—అటు లోనికిబోయి ఆ మంచముపై పరున్నస్త్రీని - ఆ - ఊ -

శ్లోక—(బిగ్గరగా) రంగా! రంగా! శ్రీరంగా - శ్రీరామచంద్రా!
కృష్ణ! పోలేరమ్మా! పెద్దింట్లమ్మా! నూటాక్క దేనె
ల్లారా? వేరురావు క్షమించండి! మీరే రక్షించాలి? నూ
ఆవిడ, వెళ్ళొద్దని ఎన్ని చెప్పినా నినలేదు!

కృష్ణ—ఏయ్! డండర్ హెడ్! ఏమిటిగోల? పటవ్! (నాగు
మూయును.)

శాస్త్రి—నుదుట ఈ విభూతిరేఖలేమి? శిరముపై గోష్పాదమంత
పిలకయేమి? నా యెత్తినజన్మమేమి? బాహ్యగాంభీర్యమేగాని,
నా హృదయమెంత? ఈ సనికి నా వంటి - అమ్మయ్యా!
నా హృదయ మూగిపోయినట్లున్నది! నా కన్నులు తిరుగు
చున్నవి! కంఠస్వనముకూడ తగ్గిపోవుచున్నది! కృష్ణారావు
గారూ! క్షమించి నన్నీ కార్యముపట్లతప్ప, వేరు కార్యాచర
ణలనై - నియోగింపుడు - అనమరుడను-

కృష్ణ—ఇక నీ వలన నీ కార్యము కాదన్నమాట!

శ్లోక—పంతులూ! గట్టిగా కేకలైనావేద్దాం! ఆ కాస్తపని అయ్యి
లాగుంది!

శాస్త్రి—కేకలువేస్తే ఆ కాస్త పని మనసు జరిగితిరుతుంది.

కృష్ణ—(లోనకుబోవును. శ్లోక, శాస్త్రి వెంటబడింతురు.)

(తెరబడును.)

విదపరంగము.

(రాధ, వెంకిటరమణ వగుడియుందురు.)

శ్లోకము—(మూరీవేషముతో ప్రవేశం) (రాధను సమీపించి) ఖడ్గ రాజమా! కాలమునూరి, గాహ్వామునబడితిను విమాద మునుబొందక, కాంతాకంఠమును దునుచు జంకక, క్షౌత్రము ను వ్రేదర్పించి, రాధాశిరచ్ఛేద మొనరించి, గాఢ, నిరంతర సంకోషము చేకూర్చుము. భావిజమాతృగర్భమున జన్మించిన వీరాధినీరుల కరముల నలంకరించిన, నీవు, జగద్విఖ్యాతి నొందుకార్యముల చేసకంజవేయవు. రాధా! నా భావిసంతోష శాసనమును సమ్మాలించి, ప్రచండివాయుతరంగముల, చేకత్త కేరి, పుష్పక్రోధగాడాంధకారమున, లోకమును నిర్మూలించ యుత్సించు, నీ సాహసమునకు ఫలమునుభవింపుము. (మరల రాధను సమీపించి) ఏ సౌందర్యమును దిలకించి, ముగ్ధుడనై నుహోరాత్రీముల స్మరించుచు, బ్రహ్మానందమొందితినో, ఏ పద్మణరాశిని, అర్థము చేసికొని, మననంచేసి, అట్టి యుదార స్వభావకు, భర్తయగు నదృప్తముపట్టెనని, గర్వించితినో, ఏ సుధురకంఠానముల విని పాపనంకిలమునమగ్నమై దుఃఖా శ్రువులదాల్చు, మానవుల, నుడరింప, ననగరించిన స్వర్గీయ శ్రోతియని, భ్రమజెంది, ఆనందాధివీచికల నుజ్జూతలూగి తినో, ఏ యువతి కరస్పర్శచే పాతివత్యప్రభావమంతయు, రూపమును ధరించి. యెదుట తాండవనూరి, తోహానర్చి, రాధాకృష్ణ స్వరూపములొ లీనమైతినో, ఆ రాధసా? నేను చంపుకొనుట! ఆపత్రితతాతిలకముగా? చనించుట! ఆ పతి

పుష్పనా జ్యం.

సేవాసరాయణనా? నిర్మాణించుట! సామాన్యప్రజలను
 గూడ కన్నబిడ్డలవలె ప్రేమించు ప్రేమస్వరూపిణిగా? ఖాసీ
 యొనర్చుట! అనంభవము. ఒక నేత్యకై కామశిక్షితయగు
 వేత్యకై, ధనదేవత నారాధించుచు, సుచ్చసేవము తెరుంగక,
 మానాభిమానముల విక్రయించి, మధుపానమత్తయై నంచ
 రించు కలటకొఱకా? నీ రాధను వధించుకొనుట! అనంభ
 వము (ఆగి) కాని, రాధా నీవు మరణింపక తప్పను. నీ సద్గుణ
 జాలమే నీ కాగర్భవిగోధులైరి. పుష్పం సామాన్యవేత్యగాదు,
 ఆమె రాధ ననేకవిధముల మించగల, సౌందర్యజ్యోతియని
 నా యనుభవము తెల్పుచున్నది. రాధ జీవించియున్నంతవర
 కు, పుష్పమునందలి మధువును తనివినీర గ్రోలజాలను. రాధా
 మంగళసూత్రము నేను యాచించినపుడు, నాముఖమును
 నా దీనస్థితిని, నిస్సహాయత్వమును, పరాభవమున దందవ్యా
 మానమైన, హృదయమునుసూచించుచున్నను, మంగళసూ
 త్రమునకు, లేనిప్రాధాన్యమిచ్చి, నన్నవమానించి, శుష్క
 వేదాంతమును బోధించు నీవా? ప్రతివ్రతపు! నీవా? సద్గు
 ణరాశివి! నీవా? వతినేవాపరాయణపు? లోకమును సాధ్వి
 యను, నామమున, వచింపనెంచు కృతఘ్నురాలవు. కాని నీ
 కృతఘ్నుతన పాపమనుభవింపుము, పుష్పం నీవు నా సౌఖ్య
 ములను వెంపొందింపజేసితివి. ఈ రాధ లోపించినచో, నా
 చలసిన ధనము ప్రాప్తించును. అపుడు మనము సౌఖ్యముగ
 నుండవచ్చును. కాని నీవుమాత్రము కలటవుకావా? ధనము
 నక్కడనున్న వెతలకు బెట్టలేదా? ధనములేనిచో సౌఖ్యము
 కలిగిందని పలుకలేదా? పుష్పమునకై రాధను నేనేల వధిం

వలయును? కాని రాధవలన నాకు గల్గు సంసారసౌఖ్య మెట్టిది? ప్రేమలేనప్పుడు సద్గుణములు నిరుపయోగములు. విజయుగా నాలోచించినచో, రాధను నే నెందులకు జంప వలెను? ఆ మాత్యవలన జరుగులాభమెట్టిదో నేను గ్రహింప లేనాను. నా మెదడు పాడగుచున్నది. శత్రురాజమా! యువతీకంతర క్తపిపాన నుట్రూతలూగుచు నన్ను పరవశ్యుడొక్కజేయుచుంటివి. ఎవరిహస్తమును నీ వలంకరించెదవో, వారి నంధులగజేసి, ఉన్మత్తులగావించి, వివేకభ్రష్టులనుజేసి అధఃపాతాళమునకు, గొనిపోవుదువు. కానిమ్ము! నీ యిచ్చ వచ్చినట్లే కానిమ్ము! రాధ మరణించుటచే లాభమున్నను లేకపోయినను ఆమె జీవించుటవలన నా కేమియు లాభము లేదు. పైగా పుష్పానందమునకు, యీమె యష్టవచ్చుచున్నది ఈమె మరణించినచో, పుష్పా హృదయమున, సానుభూతి, యుదయించి దిక్కులేనివాడనని, ప్రేమించి నదా తన హృదయమున హత్తికొనియుండునను, మూఢవిశ్వాసమునకు దాసుడనై, యీమెను వధించుటయే! మేలనిశ్చయించితిని. కాని, కన్నకుమారుని గతియేమి? మాతృవిహీనుడై నిరంతరదుఃఖముల ననుభవించుటకు, ఆత డొనర్చిన తప్పేమి? మమకారము లేక స్వార్థపరుడనై కుమారుని కుత్తుకనుగోయుటన్యాయమా? ఛీ! న్యాయాన్యాయములతో, నా కవసరములేదు. నా సౌఖ్యమే నాకు కావలయును. నా పుష్పము సంతోషితస్వాంతయై, కాళ్ళనందియలు ఘుల్లుఘుల్లుమనిమోయి సృత్యముజేయుచు నవూపించి ముఖమును చుంబించి, నాథాయని కాగలించుటయే నాకు కావలెను. ఆమె గాఢాలింగనములో నీనమై

విశ్వములు మరచుటయే నేనపేక్షించునది, పుష్పమే నా సామ్రాజ్యము! అదే ఆరాధ్యదేవత! ఆమెయే సత్యము. ఆమెయే లోకమును, తన సౌందర్యశక్తిచే, సృష్టించి లాలించి పాలించునది. ఆమె యాజ్ఞయే శిరోధానియను నాపుష్పం. అట్టి ఆమెను సంతోషించుకేయుటకై, నా పుష్పముఖమునుండి ప్రణయవాక్కులను, విసుట్టకై నా పుష్పము సమీపమును నులిచి, ఆమె నేత్రములనుండి ప్రవహించు ప్రేమాంశులమును తనివిడిరగ్గోలుటకై రాధచేకాదు మేలురాధలనైనను కను విప్పుకాలమున సంతరించెదను. ఆలోచింపను. అపాయము నడ వెరువను. రాజోపు నరకాగ్నికీ జంకను. నా హృదయముం దుద్భవించు ప్రశ్నపరంపరల! సమాధానమియ్యను. ఇది నా నిశ్చయము. కృపాణమా! రాధను వధింపుము. ఆమె రక్తముతో తృప్తినొంది పుష్పసహవాసమున మదనసామ్రాజ్యమేల నన్నాశీర్వాదింపుము. (కత్తి నెత్తి) నిద్రించువారిని వధించుట, కృపాణము ధరించినవారికే యచనూనము. రాధా! (లేపును)

రాధ—(లేచి నైఖరి దిలకించి) నాధా! ఈ సువర్ణావకాశము లభించుననియే నేను భలించితిని. సతివ్రత తన భర్తకోసం త్యాగం జేయగల సర్వోత్కృష్టమగు నుపహారము టివితమేకదా!

కృష్ణ—రాధా! నీతో చర్చించుట. రాలేదు. నా నిశ్చయమును మరల్చుకొనుటకు, సాధ్యముకాదు. కృష్ణారావు ఆనందించుట. నీవు మరణింపవలెను.

రాధ—ప్రభూ! నా కొక్కటే విచారముగలదు. నేను మరణించినను మీ కానందము కలుగదను విచారము.

కృష్ణ—కారణమేమి?

రాధ—మీరు పతివ్రతాహృదయమును, పవిత్రప్రేమను, గుర్తింప జాలక ఎండమావులవంటి వేశ్యా హృదయమును పెంటాడి పరుగులెత్తుటచే!

కృష్ణ—పుష్పమును నిన్న గ్రహించెను.

రాధ—అవసరములేదు. మీ దీనస్థితియే, మీ సులిగాంబరములే మీ నిరంతరచింతాశలతేజాలమే, ఆమె హృదయమును సూచించుచున్నవి. ఆమె హృదయమే పవిత్రప్రేమను దుచిచూచినచో వేరుల దుంఖములలో పాల్గొనుచు, వ్యక్తిత్వము నిర్మూలించుకొని, అనంద మనుభవించు పవిత్రప్రేమను అర్థముచేసికొనినచో, త్యాగమే ప్రేమ! నామారగరమను భావమాంస హృదయమున చిరస్థాయిగనుండినచో, ఈ కృపాణము మీ హస్తమున నలంకరింపగలదా? ఈ కృపాణమునే ప్రశ్నింపును. వారపనితీరు తాము వలచినవారి హస్తంబుల మగించిరో లేక వారినే దురాశాభాయిష్టలై యమనదనంబుల పంకిరో! తెలియును. నాథా! నేను మరణించుటకు సిద్ధముగ నుంటిని. కాన మీ మనోరథము, నెరవేరదను, భయమే నన్ను పీడించుచున్నది.

కృష్ణ—నాథా! నీ హృదయ నా హృదయమును కలచివైచుచున్నవి గా నిశ్చయమును భ్రమింపజేయుచున్నవి.

రాధ—అచేత పరాభవశోరణములు భయంకరస్వరూపముతో నగ్న సత్యస్వరూపముల గలిగి, పై మెరుంగుల తాపీయక పరిమళాది బాహ్యకంబరములను నట్టి కామినీ కర్మశహృదయమును స్వాధీనంజ్ఞోభితచిత్తమును ప్రదర్శించుచున్నవి. పుష్ప

ము వారవనితయేయనియు, నామో హస్తంబులచేగూడ చాల
మంది యహతోకమున కోడిగనయు ఈ కృపాణమే సాక్ష్య
మిచ్చుచున్నది. కేనిచో నేర్వ. కలిక కరనాలముతో పని
యేమి ?

కృష్ణ—నుదతీ !

రాధ—యేమి యాజ్ఞ !

కృష్ణ—రాధా ! ఏవుకూడ వినితివేళధా ? ఏ హృదయముకూడ
మోహసంస్కభితముకాదా ? నీలో ప్రేమయున్నదని నే నెట్లు
విశ్వసించుట ? అనేకవమానములచు వాలుజేసి నన్ను ఏపు
చుమించి, ప్రేమించెదవని నమ్ముటయెట్లు ?

యోగి—(తెరలో పాడును.)

రాధ—మింటిరా ప్రేమమోహములంద బేధము, ప్రేమల స్త్రీసాన్న్య
మోహము వారవనితల శస్త్రము, ప్రేమబలియగును. మోహ
ము బలిగొనును. ప్రేమ అర్థము అర్పించును. మోహము
అర్థమును వాంఛించును. ప్రేమదాన్య మొనర్చును. మోహ
ము శాసించును. ప్రేమిప్రేమల మధ్యనున్న పుష్పమువలె,
ప్రచ్ఛన్నమై కృషిచేయువారికే కాన్పించును. మోహము
ఆడంబరములకై పరుగెత్తి గ్రీష్మాతపమునకు, బలియై పడలి,
నడలి నశించును. ఇవ్వుట్టికె నను బేధమును గుర్తించితిరా ?

కృష్ణ—రాధా పూర్తిగా నూరిపోయితిని. నా శస్త్ర గ్రహించితిని.
ఆ సాధుపుంగవు డెవఁడో ప్రాణనాతమనియే చెప్పవచ్చును.
ఏని నారాధించుదనూ ?

రాధ—చిత్తము (అట్లే కానిండు)

కృష్ణ—రాధా నీవుబోయి వానిని గొనిరమ్ము !

రాధ—(నెడలును)

కృష్ణ—నీ! నా జీవితమెంత యసహ్యకరముగ మారినది. భారత మాతృగర్భమున జన్మించి గౌరవముగ కొంతకాలము జీవించి మరల నేవిధమున నీచస్వభావముతో, ప్రజలకు గన్పడెదను? ఆత్మహత్యయే శరణ్యము! నేను బ్రతికియుండిన యీ గాముఖమునుజూచిన ప్రతిభారతనారీరత్నమునకు భయమొనపును. సాత్త్వికత్యభంగము గల్గును. దేశమాత నచ్చూజుచి మేప్పును. (కత్తితో పాడచుకొనబోవును.)

(రాధ, యోగి ప్రవేశింతురు.)

రాధ—అమ్మయ్యో! ఇదియేమి (కత్తిని లాగికొనును) నా కిక నుడి నములు పొట్టించినవని యానందించుచున్నాను. మీరు లేనిదే నా కిక జీవితమెందులకు?

కృష్ణ—రాధా! ఈ పాపికన్నులు దెరచిచూచెనా, నీ సాత్త్వికత్యము చెడును. నా కింక ఆత్మహత్యయే శరణ్యము!

యోగి—నాయనా! మానసికముగ నీ యంతరాత్మహత్య గావించ బడినది. ఇంక భౌతిక కాయమునకేల హత్య? ఏమి నాయనా! ఇంతటి ఘోరకార్యమునకు బూనుకొంటివి? ఆత్మహత్య మహాపాతకమని యెరుంగవా? అందువలన ఏ జీవికి స్వర్గప్రాప్తియుండదు.

గీ. చావనేల నీవు • చేజేతదగునయ్య
చింతబొందుచుంటి • వంతుడగు

పాపపంకిలమును ♦ బారద్రోలును జున్వే
ఆత్మహత్యయేల ♦ నథము బగిది.

కాల్చితక్షలకంటెను నరునకు బశ్చత్తాపముబడుటయే గొప్ప
విత్త. అట్టి బశ్చత్తాపము నీకు కల్గినది! ఈ నీ పాపాహో గుళి
ముగా కాపుగముజేయుచు బరమేశ్వరునిగూర్చి సదాభ్యాసము
చేయుచుండుము. స్రీహారముచేసి తాగుడు వ్యభిచారము
చేయులముచేయుము.

ప్రశ్న—ఈ దుర్మార్గునకు బశ్చత్తాపమాత్రాన బాపములు బోవురా?

సీ. అగ్నిసాక్షిగ బెండ్లి ♦ యాడిన యతేవను
హత్యసేయగనెంచు ♦ నథమనరుడ
తండ్రిని మరపించు ♦ వయచుబెంచినవాని
దూలనాడినయట్టి ♦ తుచ్ఛజనుడ
తాతలగడనను ♦ దగుదునమ్మాయంచు
త్రాగనమ్మినయట్టి ♦ పొగరుబోతు
చదువులనేర్చియు ♦ సద్వర్తనమువీడి
పలుగాక్కినట్టి ♦ పండనేను

గీ. అట్టి యీ కాడికెక్కడి ♦ యాత్మశాంతి
మరణమొందెదని క ♦ నేను మనగజాల
ఖడ్గరాజమా! ఇదిగో యీ ♦ ఖలునివేగ
భూమికిని చూరమోసరింపు ♦ మొక్కచుంటి.

దోష—ఈగుఱు నాయనా! నీ పాపర్చినది యీ నీ భార్యకేగదా!
శిష్య మేలుగ బరిణమించినది. ఇక సుఖంబుండుము.

ప్రశ్న—(రాధ చేయబట్టుకొని) రాధా! పతివ్రతలలో మిన్నవ్రసినే!
నా దీవితరాశిని! నిన్ను వివాహమాడిన నా జన్మయే జన్మ!

యోగి—మీ ప్రేమ నీక నెట్టివిఘ్నములు లేక నా చంద్రదర్శనము నన్నిలుచునుగాక.

సీ. వారకాంతల పొందు ♦ వలదు కుమారకా
కాలకూటవిషంబు ♦ కాదే ? గణిక !
సుద్యసానానక్తి ♦ మానుము సోదరా
సర్పాలపుట్ట యీ ♦ సారకాదే ?
భగవంతుడేలేడు ♦ స్వార్థంబె ముఖ్యమ౯
వాదంబులను వీడి ♦ పరలుమయ్య
శూన్యపరలోకంబు ♦ లెప్పుడు తలపోసి
దానధర్మంబులు ♦ దనివిజేయు
గీ. మయ్య భార్యయె నంసార ♦ మగ్ననరుని
చుద్ధరింపంగ జాలిన ♦ సిద్ధమాత్ర
ప్రేమయే మోక్షసామ్రాజ్య ♦ మేలు మంత్ర
మివ్వె మణువక జీవింపు ♦ మెల్లదనయ.
(ఆశీర్వాదించును.)

కృష్ణ—శక ముచ పనులను నిర్వర్తింతుము రమ్ము !

తెర వ్రాలును.

పుష్పరాజ్యం కేక రాధాకృష్ణ.

స.ం చ మాంక ము.

మొదటి రంగము.

పుష్ప—(తన గదిలో కూర్చుండి) నీతిగా బ్రతుకని లెనని యెంత రుణు
 న్నను, ఏ నిముసమున కా నిముసమెవడో యొకడు, సగుణు
 చుండునుగదా! విటులలో వివిధవిశేషప్రజలుగల నెంగులు
 లున్నారు. నారి విలోలచేష్టలజూచి నెంచియు ఏగెడగా
 చుండును.

నీ. నీ యుగవారిల ♦ నిజముగ లేరన్న

నుబ్బి మిన్నంటెడు ♦ యోధుడొకడు

గళియార మెంతయో ♦ గాన్పింపనుంగరాల్

ముక్కు మొగము తుప్పు ♦ మొద్దొకండు

చిల్లరపిబ్బలు ♦ జేబునైచియు

ఘల్లుఘల్లునిపించు ♦ ఘనుడొకండు

అప్పన్నవారల ♦ నచటికేరమ్మని

గొప్పకు గద్దించు ♦ కూళయొకడు

గీ. తనకు వచ్చినయింగ్లీషు + దప్పకచే
 యేకరును బెట్టి వాగెడు + హీనుడొకడు
 ఇటుల బాధలజెందెడి + విటసమూహ
 మేమి దెబ్బదు వెగదెను + శ్రీమలజూడ !

ఈ విధముగానే వెట్టి కల్లలగుంటాను విటులంతా ! అసలు ఊళ్ళ సావరకం, పుట్టింట కోడరికం, అత్తింట నిల్లిరికం, పనికి రావు. ఊళ్ళని విటులమాటలకు 'ఊ' కొట్టుతూంటే, ఊరిక వస్తూ పోతూయుండడమేగాని, ఊకపరకైనా - ఊపకారం చెయ్యరు ! సరికదా జాగ్రత్తయని బెడరింపులూ ! కాని యిక కృష్ణారావునుగూర్చియే నా చింత ! ఆ ! పిచ్చి ! వీడుమాత్రం నన్నేమి చేయగలడు. సరే ! కృష్ణారావు వచ్చే వేళయింది. ఈ మధ్య నీతని ప్రవర్తనలో బరిణామ మించుకొనుక గల్గు చున్నట్లు వింటినిగదా ! ఇకపైని నాతనికడ జాలబెట్టుగనుండి, విమోహితునిజేసి బ్రతిమాలించుకొని యికపైని నా చెప్పా చేతలలోనే యుండునట్లు వాగ్దానం చేయించుకొంటాను. (పెడమొగముతో కూర్చుండును.)

కృష్ణ—ప్రవేశం) ఓహో ! యేమి మా యదృష్టము! మా రాణిగారైన పుష్పంగారికి నేడు సంపూర్ణాగ్రహంకల్గిందే ?

పుష్ప—(కోపముతో) కలుగుతుంది ! కలుగదూ ? ఇంట్లో కేమి కావలెనో కనుక్కోనక్కర్లేదు.

కృష్ణ—అరే ! పాపం ! అసలు నీ వంట్లో బాగుంటోందా ?

పుష్ప—ఏలా బాగుంటుంది ? మానవజన్మ యెత్తినతర్వాత, నీతి యుండవలెనుగాని - కంటికి కనుపించిన ప్రతిఆశుదాన్నినా ?

కృష్ణ—ఓహో! అదా నీ ఆరాటం. నీవు పుట్టెగట్టిన పుష్పానివి!
వారు కానివారున్నా? నీకంత కడుపుమంటయేల?

పుష్పం—నాకు నుంటగానుండమా? మిమ్ములను నమ్మియున్నప్పుడు
డాచుదాని నిట్లుజేయవచ్చునా?

కృష్ణ—అదీసంగతి! (నవ్వి) నిజము గ్రహించితివి. కట్టుకున్న యాలి
నే తెక్కనేయక నిప్పటివరకు - యీ నిమిషమువరకు - ఈలా
తిరుగుచున్నానుగదా! నీ వంటి సానిమాట తెక్కింతునా?

పుష్పం—(కోపముతో) ఏమది? ఈ పాటికి నేను సానినైనానా?

కృష్ణ—సానివిగాక సంసారివాడేమి? (నవ్వుచు) మైగా ఒనవ్వుడు
సాని, మరొకప్పుడు సంసారియూనా? అట్లున్న నీవు సాని
సంసారివన్నమాట—

పుష్పం—అనవసరంగా మాట్లాడకండి! మీరు నీతిలేదేమోగాని,
నాకున్నది! ఎండరతో తిరస్కరించి మిమ్ములకే, నమ్ముక
న్నందుకు, మీరు చేయవలసిన దిదియూ?

కృష్ణ—అయితే పాతకాతాలను స్వస్థిచెప్పి నన్నుమాత్రము, క్రొత్త
బిల్లులో, బ్రాహ్మణుల చేశావన్నమాట!

పుష్పం—అనవసరంగా, నన్నగౌరవం చేస్తున్నారు! శెట్టిని, శాస్త్రిని
గూడా అడగండి. మీ మీద నా యభిప్రాయయేమో
తెలుస్తుంది.

(శెట్టి, శాస్త్రి ప్రవేశం.)

కృష్ణ—సమయానికి వచ్చారు సరిగ్గా! ఈవిడ శింవలియట! నిజ
మొండవరలో, మీ కేమైనా తెలియునా?

శైలి—అంబ మునిగింది పంతులూ! చచ్చి పరిశీలివచ్చింది.

శాస్త్రి—నున అలాకా ఏమైనా తెలిసిందికావును. ఇప్పు జేమిటి చెప్పిది? (కంగారుపడుచు) కృష్ణారావుగారూ! ఆ విషయం మీరే నిర్ణయించాలి.

పుష్పం—ఎన్ని అవనింజల! నన్ను పాలుచేయుచున్నాడు.

శైలి—అయ్యో! పాపం! నిన్నా కిరీసున్నవాళ్ళకి కూడుగుడ్డా వొరుకదు.

కృష్ణ—ఏమింక! రాణిగారు ఏమి కేలవు?

పుష్పం—మిమ్ములనే నమ్ముకొన్నానని ఎన్ని సార్లుచెప్పినా, మీ కాయనుమాన మేలవచ్చింది? మీ కొరకై ఎంతసామ్మె చెప్పించితిని?

సీ. నుంచిగుడ్డలదాల్చి • మాన్యసంఘముజేరి
తలయెత్తి తిరుగగా • కలుగుపంథ!
యంగదంబులదాల్చి • హాయిగా సినిమాలు
నాటకంబులుజూడ • బాటకల్ల!
విందులు లిగరెట్లు • ఫేనుపొడర్లతో
హోదా నశింపక • యుండుదారి
షేహీసుల్ బందుగుల్ • నెయ్యంబు పెంపొంద
వినుతించి చరియించు • విధముకల్ల

గీ. వలసినంత ధనంబును • ప్రాణిప్రయుక్త
వంచు నెంచి యొనంగితి • ప్రాణ మైన
జంకక యొనంగబూనితి. • సమయమున్ను
నైన మోసగించువె వోహా • మనదె మద్ది

కృష్ణ—ఎవరి సొమ్ముతో హోమించావు?

శాస్త్రీ—ఊళ్ళ వాళ్ళ సొమ్ముతో!

కెట్టి—ఊళ్ళ వాళ్ళ దేమిటి? ఇక్కడన్న వాళ్ళదే!

పుష్పం—నా కష్టానింతోనే.

కృష్ణ—రీ కా సొమ్ముచ్చటిదో గుర్తుజేసిన వినుము.

రీ. నా నతి సివెయన్ • నమ్మి గల్గించి

విటగాండ్రదోచిన • విఘ్న భనము

సంసారలక్ష్మియా • సాధ్యమేనను వెల్లు

సంగదంబులవచ్చు • నట్టి భనము

తాతముత్తాతలు • దాచియిచ్చిన సొమ్ము

మాయమాటలగూర్పు • మోక్షభాగము

పటుతరవంచన • బాటల రైళ్ళను

పాంథుల నేప్పింప • వచ్చు భనము

గీ. నాదు నాదను గర్వంబు • నాతియేల

ప్రజలసొమ్మేకదా! యది • ప్రజలనొకడ

చేను భోగింప సంపూర్ణ • మానితాచ్చు

మైన సధికారముండె నా • కందుకొరకె,

యనుభవించితి నెరుగనే • యబ్జవదన.

పుష్పం—(కోపముతో) నన్నిట్లు హేళనచేయుట సీ. తగునా? ఇక

నీర జన్మములుండవు. ఛీ! ఛీ! నాచే అనేకసాధ్యములబొంది

ఈ విధముగా మూర్ఖాచుంటివా? ఆమదానిని యేడ్పించిన

దోషమునుమా! యోచింపుము

కృష్ణ—బస్ ! బస్ ! చాలించు. పెద్దకేకలు వేయవద్దు.

పుష్పం—కృష్ణారావ్ ! ఆమాత్రము నేను గ్రహించలేనా ? నా నారసాలు చూపించిన నటకుడవని, ఆశ్రయించినవాళ్ళకీ అభయహస్తమిచ్చే శృంగారపురుషుడవని నాకు తెలుసు.

కృష్ణ—పుష్పం ! హృదయములోనున్నమాట స్పష్టంగా చెబుకున్నాను. నీమీద ప్రేమలేదు. నా హృదయం అన్యధాయై న్న మైనది. ప్రేమసాత్రిక యెవరైనది నీ కవసరము లేదు.

పుష్పం—పరియోచకమునకా మీరు నల్కునది ?

కృష్ణ—కాదు. నీవు వేశ్యవేలయినట్టుంటే ధనముకోము నన్నెట్లుంది పెట్టియుండవు. కాబట్టి నీవు నా వస్తువవుకావు.

శెట్టి—చవకబేరాలన్నీ పావుకార్లకే ! కనుక పుష్పం ఏమంటావ్.

కామ్రీ—చచ్చుల్లిపా యమ్మున నేవాడికి పెర్మనెంటు సానెందుకరా ?

శెట్టి—అబ్బే ! పావుకారికెందుకు ? పీనుగులుమోసే భావనాకింటింటే తద్దినం వంటలయినా చేస్తుంది. ముత్తయిదుస పనికిరావడం నీకూ లాభముంటుంది.

కామ్రీ—పుష్పం ! మదనసామ్రాజ్యంలోగల మర్మాలు కోమటి కేమి తెలుస్తుంది ? సరదాలు శీరాలంటే శాస్త్రులుగారి సావాసం ఉండాలి.

శెట్టి—అవునుకాదామరి ! ఆపిలక, బిళ్ళగోచీ, ఆ జారీడెంటు మదన సామ్రాజ్యానికి కావలసిన సామగ్రికదా ? ఎర్రమొగ్గూ యినుర్రోజులు ఘంచీవిశావు. రేషనింగ్, కిరసనాయిలు కంట్లోలు చిల్లర యిచ్చుంది - ఓ ఎన్నిలాభాలుంటాయో ఆలోచించుకో ?

కృష్ణ—(నవ్వుతూ) పుష్పం స్వయంవరం పూరించింది.

శైలి—ఒరి బాబోయ్! నిరసనాత్మకంగా నా వేషంలో సిద్ధపడకుసుమా! అప్పుడు నమయంతిపడ్డ బాధే పుష్పం పడవలసివస్తుంది.

శాస్త్రి—పుష్పానికి ద్వితీయ స్వయంవరం అక్కర్లేదు. శాస్త్రి కి వట్టిందంటే శాశ్వతంగా రిజిస్టర్ చేయించవలసిందే?

కృష్ణ—పుష్పం, వెళ్ళుస్తాను. ఇన్ విశేషన్ కార్డుమాత్రం పంపించి ఇద్దరు స్నేహితులేగా? (వెళ్ళును.)

పుష్పం—ఎద్దుపుండు కాక్కి నొప్పా అని ఎవరిపై వచ్చినట్లు వా! వాగుతున్నారు. ఇక భక్తిమార్గమున యుండుటకంటే సే మార్గములేదు. (వెళ్ళును.)

తెర వ్రాటును.

సంపూర్ణము.

